

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nederijska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 90 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne jemljejo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrste
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Aristide Briand

Ali iz žurnalizma ali advokature izhajajo francoski politiki in diplomatje. Briand ne dela izjeme, saj je bil že z 20. leti advokat. Burno življenje imajo te osebnosti za seboj; tudi Briand. Politično desničarski tovariši od advokature so ga celo izključili iz odvetniške zbornice in Briand je odšel med socialiste, v uredništvo socialistične »Lanterne«, in odtod v glavno tajništvo stranke. Sijajno dobljen proces je že marsikateremu francoskemu politiku pripomogel do mandata. Briand je v St. Etienne dosegel oprostitve nekkih delavcev in leta 1902 se je že pojavil z delavskimi glasovi izvoljen v parlamentu. Pa kakor tovariš Millebrand tudi Briand ni gledal ravno na strankarske principe in postal na ministrskem stolcu meščanski demokrat. Leta 1906 ga dobimo v prosvetnem ministrstvu in v tej lastnosti je izvedel ločitev cerkve od države. Leta 1908 prevzame pravosodno ministrstvo, a ko je leta 1909 odstopil Clemenceau, je Briand prvokrat sestavil vlado. Drugokrat ga je doletelo predsedstvo leta 1913, a najznejša predsedstva so bila brez dvoma v letih 1915 in 1917, ko je skupno z Lloyd Georgom izdelal znano pariško deklaracijo, po kateri je cilj vojne gospodarska solidarnost in povračilo vse vojne škoda. Pa kakor je že navada pri francoskih glavah, da se pojavijo in zopet izginejo, se je tudi Briand v prvih letih po vojni umaknil v ozadje. Le eno leto je vodil predsedstvo po odstopu Leyquejevega kabineta 14. januarja 1921, nato pa obdeloval posestvo v Normandiji. Painleve ga je v aprilu 1925 pozval v zunanje ministrstvo, katero vodi z rednimi presledki do danes.

Ko je Briand vstopil v povojno francosko zunanje ministrstvo, je videl na političnem zemljevidu Francijo z zavezniški kot največje velesilo v Evropi. Občutil pa je takoj dvoje: naziranj, ki se karakterizirata z imeni desnice in leve: Poincareja, ki je kot simbol francoskega pravnega čuta o pisani pogodbi, ki se mora do potankosti ravno radi tega izpolniti, ker je podpisana, gorel za misel revanše, in krog politikov, ki so za Francijo uvažali angleško metodo diplomacije: pobitemu nasprotniku ponuditi čimprej roko v spravo. Nastala je znana prislovica: Poincare zna vse, a ne razume ničesar, Briand ne zna ničesar, a razume vse.

Briandu je bilo pred očmi: Taka velesila kot je sedanja Francija, vzbuja zavist in neprijateljstvo. Iz te pobude kakor tudi zvest svoj politični zamisli, je dal francoski zunanji politiki pravec, po katerem naj se Francija ne izolira in ne pride v nasprotje s tretjo državo. Francija naj zaslovi po želji po miru tudi pri tistih, ki nimajo zarcnega prstana s Francijo na rok. Dva nevarna soseda postaneta lahko za Pariz usodepolna: premagana Nemčija in zmagovita Anglija, ki po svoji stari koncepciji preganja vedno tisto velesilo na kontinentu, ki je najmočnejša. Nemčija pa je ob Briandovem prihodu kolebala, ali naj gre popolnoma pod angleški vpliv (detata o tem, ali naj Nemčija stopi v zvezo z Anglijo v razmerju dominijona!), ali pa se postavi na lastne noge ter sklene s sovjeti intimno prijateljstvo. Tu poseže vmes Briand. Njegovi bon vivantski dobrodušnosti in veri v mir je pripisovati, da je padel Poincarejev koncept v zunanji politiki, da se je preprečila zveza z Anglijo in da je prišlo do Locarna. Nadaljnji razvoj je sicer zaostal, Thoiry in izpraznitev Porenja sta ostala le — »legenda« (Guerard), ker je propadajoči frank potreboval nacijske avtoritete a la Poincare. Prihodnje volitve, ki bodo prinesle ojačene levčarske stranke in s tem utrdila Briandovo pozicijo, pa so brez dvoma doba novih diplomatskih gest v korist Franciji in svetovnemu miru. Za zvezo z malo antano in Jugoslavijo gre za pakt večnega miru med Francijo in ameriško Unijo. Francija naj dobi vodstvo na našem, Amerika na drugih kontinentih in na morju. In kakor je dal jugoslovansko-francoski pakt obema državam najvišjo sigurnost napram Italiji, bo ameriško-francoski podkrepil prestiž francoske politike sploh ter ji dal za nedogledne čase prvenstvo v Evropi. Iz te dobro zamisljene Briandove koncepcije pa izhaja še druga posledica: Mir doma in v kolonijah. Le v Siriji — na račun angleško-italijanskih intrig — je prišlo do težkoč; a te so odstranjene. O drugih pa velja: Tista hiša je najboljša, o kateri se najmanj govori. To so francoske kolonije.

Francoska politika je brez dvoma bogata na političnih in diplomatskih talentih. Na te strani bo zgodovina iz novega časa zapisala dva: Poincareja pred vojno in Brianda po vojni.

Grčija odklanja balkanski Locarno

Grški zunanji minister za pogodbe med posameznimi državami — Mihalokopulos napoveduje jugoslovansko-grško pogodbo — Ali dobimo svobodno cono v Solunu?

v Atene, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Grški zunanji minister Mihalokopulos je imel včeraj v Solunu pomemben govor o grško-jugoslovanskih odnosih. Začel je z odpovedjo zvezne pogodbe po Jugoslaviji in izjavil, da je takrat kot šef kabineta odkrito obrazložil, kako visoko ceni Grška zvezo. Če pa bi se Jugoslavija na novo orijentirala, mora tudi Grški biti mogoče ogledati se po kaki drugi zvezi. Med pogajanjimi za obnovo so se pojavile nesprijemljive jugoslovanske zahteve glede jugoslovanskih pravic v Solunu in glede odstopa ozemlja, o čemer ni bilo mogoče razpravljati; potem pa je prišla nesrečna diktatura v Grški, ki je kljub soglasnim protestom političnih strank, diplomacije in vojaštva sklenila znano grško-jugoslovansko pogodbo, ki je popolnoma izdala grške interese. Tako so vse stranke narodne skupščine pogodbo odklonile in s svojim odločnim nastopom najbolj služile miru in narodnim interesom. Mihalokopulos je izjavil: Z veseljem bi sprejel sklicanje konference, na kateri bi delegati Jugoslavije, Češkoslovaške, Poliske in Rumunije, da, celo Bolgarske in Madjarske razpravljali o olajšavah mednarodnega trgovskega prometa v Solunu.

Nato je grški zunanji minister govoril o dogodkih, ki so sledili odpovedi zvezne pogodbe z Jugoslavijo, posebno o tiranski pogodbi in o albansko-italijanski zvezi. Rekel je: Če se pod formulo: »Balkan balkanskim narodom« misli izključnje vpliva vsake druge države na Balkanu, ni proti temu nič oporekati. Če pa bi eden izmed balkanskih narodov imel prevzeti takorekoč varstvo na Balkanu, bi se morala ta formula brezpogojno odkloniti. Glede balkanskega pakta ne vidi prav nobene možnosti uresničenja. Balkanski Locarno bi nudil smešno sliko, da bi Grška, Rumunija in Jugoslavija na eni strani predstavljale 30 milijonov ljudi napram 6 milijonom Bolgarov na drugi strani, in če bi že, kar pa je še zelo dvomljivo, kaka velesila prevzela vlogo garantinje, bi samo ona dobila poseben vpliv, kar se mora tudi odkloniti. Nasprotno predlaga Mihalokopulos kot boljše rešitev, da po dve balkanski državi skleneti pogodbo, pri čemer naj bi se začelo z grško-jugoslovansko pogodbo. Grška je pripravljena dati Jugoslaviji trgovinske olajšave, ne more pa dovoliti nobenega zmanjšanja svojih suverenostnih pravic ali trgovinskih interesov. Izjavil je: Priznati moram, da vlada danes na vladnih mestih v Beogradu čisto drug duh kakor leta 1925. in da je upanje, da se pogodba sklene. Grška bo izpolnila svoje obveznosti. Če se pogodba sklene, ima Grška zavest, da je vse storila, da ohrani mir na Balkanu in v Evropi. Končno je Mihalokopulos še poudaril,

jal, da je republika v Grčiji utrjena in da se tudi z državnim udarom ne more odstraniti.

Mihalokopulosov govor je napravil velik vtis in se lahko označi kot začetek nove politične aktivnosti. »Elefterion Vima« doznava, da je Jugoslavija oficijelno obvestila grško vlado, da naj se pogajanja o ureditvi gospodarskih vprašanj, o jugoslovanski svobodni coni in jugoslovanskem tranzitnem prometu v Solunu gotovo začno tekom enega meseca. Sestava grških predlogov se bo poverila posebni komisiji.

Trgovski krogi v Solunu odklanjajo povečanje jugoslovanske svobodne cone. Tudi listi brez razlike stranke pritrjujejo izjavam Mihalokopulosa v Solunu in naglašajo, da se mora Grška enodušno postaviti proti pretiranim zahtevam Jugoslavije.

Finančni minister Kafandaris se bo na povratku iz Pariza razgovarjal v Rimu o udeležbi pri grškem posojilu.

Mihalokopulosov govor nas ne more iznenaditi, ker je kot so bili vsi dosedanj, plod grškim koristim tujega mišljenja. Grčija je v italijansko-angleškem političnem tiru in mi ne izdamo nobene tajnosti, če povemo, da vodi njeno zunanjo politiko angleški poslanik v Atenah, h kateremu hodijo k vsakokratnim dogodkom tudi drugi, pri grški vladi akreditirani poslaniki po informacije. Ideje balkanskega Locarna ne bo mogoče zavreti, kakor tudi ne vprašanja o svobodni coni v Solunu. Če jo Mihalokopulos ravno po prihodu iz Rima z veliko gesto odklanja, je to znak, kam veje novi veter. Vendar bomo vkljub temu presojali položaj hladno, ker imamo garancije, da pride do rešitve solunskega vprašanja.

Drugi poslaniki Balkana pa za balkanski Locarno

v Sofija, 9. jan. (Tel. »Slov.«) V Sofiji akreditirani poslaniki balkanskih držav so v listih podali pomembne izjave. Jugoslovanski poslanik Nešić je izjavil, da med obema državama sporna vprašanja, med njimi tudi zelo zamotana, potrebujejo razjasnila, kar zahteva časa in dobre volje. Navzlic sedanjim težkočam je prepričan, da se bodo odnosi med obema državama vedno bolj boljšali. Rumunski poslanik Bilciurescu je javil, da je bolgarsko-romunska pogodba, ki je skoro tri leta pripravljena in velikega pomena za obe državi, pred zaključkom. Ko plača Bolgarska odškodnino, se bo ukinila zaplemba posestev bolgarskih državljanov v Rumuniji. Turški poslanik Husrev beg je izrazil željo Turčije, da se sklene balkanski Locarno.

Za mednarodno konferenco v Solunu

Grški zunanji minister v Solunu ponovno odklanja svobodno jugoslovansko cono.

v Atene, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister Mihalokopulos je danes obiskal grško in jugoslovansko svobodno cono v solunskem pristanišču. Prefekt Grigoriaris je v svojem govoru pozdravil idejo, ki jo je včeraj razvil zunanji minister Mihalokopulos, da bi se sklicala v Solun konferenca držav, ki so zainteresirane na solunskem tranzitu, ter je izjavil mnenje, da bo izvršitev v grškem svobodnem pristanišču nameravanih velikih pristaniških del prepričala Jugoslavijo, da je odveč porabiti velike zneske za izgraditev jugoslovanske cone, ker bo Jugoslavija brez vsake omejitve lahko porabljala grško cono. Zunanji minister Mihalokopulos je v svojem odgovoru pojasnil zgodovino jugoslovanske svobodne cone ter navajal, da pogodbi, ki iz leta 1913. in 1914. pravzaprav nista ustvarili nobene ločene jugoslovanske svobodne cone, temveč da je bila ta cona zapopadena v grškem svobodnem pristanišču. Razen tega ima Jugoslavija sedaj na razpolago več jadranskih pristanišč, tako da pogodbi o Solunu iz leta 1913. in 1914. več ali manj nimata pravice obstoja.

Grška sicer dosedaj ni dala nobene slične izjave, Jugoslavija pa je zahtevala, da se v Solunu razširi cona svobodnega pristanišča, kar je Grčija dovolila. Grčija je mislila l. 1923., da mora dati svoji takratni zaveznici to koncesijo. Neposredno pred podpisom pa je Jugoslavija odrekla svoj pristanek in zahtevala, da se svobodna cona še bolj razširi. Tudi to je Grčija dovolila. Mihalokopulos je izjavil dr. Marinkoviću, da bo Grčija respektirala dogovor iz leta 1923., pristavil pa je, da po njegovem mnenju ta cona ne bo nič koristila jugoslovanski trgovini. Kot olajšanje za jugoslovansko trgovino se lahko porablja tudi grška svobodna cona, tem bolj, ker znaša jugoslovanska trgovina preko Soluna samo 3 odstot. celokupne jugoslovanske trgovine. Ako bo Jugoslavija vztrajala pri svoji zahtevi, bo Grčija svoje obveznosti izpolnila. Mihalokopulos je končno ponovil svoj predlog, da se skliče v Solun konferenca interesiranih držav. Nato je komisija grške svobodne cone razvijala svoje nazore o obnovitvi pogajanj z Jugoslavijo, katere je označila kot preuranjene.

Kellog,
ameriški zunanji minister, k pogajanjem s Francijo.

Sporazum med Sofijo in Bukareštom?

v Sofija, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik doznava iz posebno dobro poučenega vira, da se napovedana romunsko-bolgarska pogodba v mnogih ozirih približuje bolgarskemu stališču glede vračunanja reparacijskih plačil, ki jih je izvršila Bolgarija. Romunski zunanji minister je stvar natančno proučil in pripoznal stališče bolgarske vlade kot upravičeno. Naročil je notranjemu ministru Duci, da podpiše pogodbo. Pogodbo bosta v najkrajšem času podpisala v Bukarešti notranji minister Duca, za Bolgarsko pa poslanik Komenov.

Cankov mora priti v vlado!

v Sofija, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Tednik »Zvono«, ki je bil ustanovljen kot organ Cankove skupine, piše, da je vprašanje sestave sedanjega kabineta stopilo v novo fazo. Minister Burov, ki ga energično podpira poljedelski minister Kristov, zahteva odločno, da stopijo v vlado nekateri zastopniki Cankove skupine, in sicer še pred 28. januarjem, ko se sestane ministrski svet. Ministrski predsednik Ljapčev še zadržuje svojo odločitve. Kakor doznava Vaš dopisnik, grozi minister Molov z demisijo, ako bi Ljapčev pred zenevsko odločitvijo o posojilu izpremenil sestavo kabineta, ker se boji, da bi se najetje posojila otežkočilo, v katerem vprašanju je sam osebno angažiran.

Modus vivendi s Prago še ni podpisan?

v Praga, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Organ Slovaške ljudske Stranke »Slovak« doznava, da med Češkoslovaško in Vatikanom sklenjen modus vivendi dosedaj še ni bil podpisan, ker so se pojavile nove težkoče. Kakor poroča »Nedelni List«, bo referent za cerkvene stvari v zunanjem ministrstvu dr. Rostočil imenovan za češkoslovaškega poslanika pri Vatikanu.

v Praga, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Modus vivendi, ki je bil sklenjen med Češkoslovaško in Vatikanom, ima po informacijah lista »Slovak« sedem točk. Najvažnejše določbe so: Sv. stolica si pridrži pravico imenovanja škofov. Češkoslovaška vlada ima pravico veta samo iz političnih vzrokov. Sv. stolica priznava suverenost države. Rešeno je vprašanje diecezanskih meji. Tudi cerkvena posest se vrne cerkvi.

Poenostavljeno carinskega prometa z Avstrijo

v Dunaj, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Trgovinski minister dr. Schürf je sporočil v odgovoru na neko interpelacijo o železniški zvezi Labudska dolina—Dravograd—Celovec, da se je s strnitvijo obojestranskih carinskih uradov v Dravogradu in Plberku doseglo skrajšanje vožnje za pol ure. Tudi tovarni promet je s tem postal hitrejši. Avstrijske in jugoslovanske železniške oblasti se že dalj časa pogajajo o tem, da se carinske modalitete poenostavijo, s čimer se bo trajanje vožnje še nadalje skrajšalo. Pri razgovorih železniških in carinskih oblasti meseca novembra v Mariboru se je o tem dosegel načelni sporazum, ki ga pa mora še potrditi jugoslovanska vlada. Pri teh razgovorih sta se obe železniški upravi tudi zedinili, da se uvedejo direktne tovarne postavke v tranzitnem prometu in da se tarifni delež skrajšajo, tako da bo na omenjeni progi blagovna tarifa za 15 odstotkov znižana.

HERZ

IN SIN
BANATSKI KARLOVAC
TVORNIKA

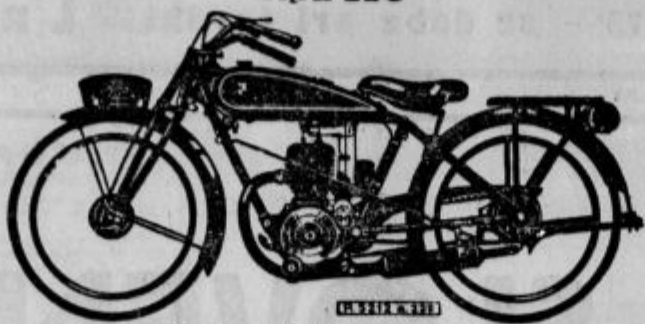
SALAME

IN MESNINE

dobavlja
PRIMA ZIMSKO SALAMO,
šunko à la Prag, butinske selame,
razne vrste slanin, klobasič-rsko blago,
Mor'adele v obliki bloka, zajam-
čeno čisto svinjsko mast.
Ustanovljeno leta 1873.
Odlikovan na 10 razstavah!

PUCH

Tipa 220

45 HP. — Cilind. vseh: 223 cm.
Cena Din 11000'— Olajševalni plačilni pogoji.
Že pri naplachu 2600 Din — vsak lahko kolo takoj dobi.
Motor je na ogled in pojasnila pri:
Viktor Bohinec, Ljubljana
Dunajska cesta 21

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kralj. SHS

SVETOVNOZNANI ZRAVILNI VRELCI:

„TEMPEL-STYRIA-DONAT“

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih
bolezni, bolezni srca, ledvic, jeter

SEZONA: MAJ - SEPTEMBER

Cene zmerne. — V pred. in posezoni znaten popust. —
Koncertira vojaška godba. — Največja udobnost. — Radio.
Prometne zveze ugodne.

Zahtevajte prospekte! Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina.

JADRANSKO-PODUNAVSKA BANKA - BEOGRAD

Delniška glavnica: 120.000.000 Din

in njene slovenske podružnice
KRANJ, LJUBLJANA, MARIBOR

Delniška glavnica: 120.000.000 Din

ESKONTIRA: menice; **SPREJEMA:** vloge na hranilne knjižice in tekoče račune; **DAJE:** predjume na državne papirje kakor: 7% investicijsko posojilo, 2½% ratno štetu, 4% agrarne obveznice ter vse kotirane papirje. **Prodaja in kupuje** devize in valute ter **izvršuje** nakazila v tu in inozemstvo najkulantneje.

Ako vas kaj muči

ako čutite bolečine, kupite si v lekarni ali v tozadevni trgovini Fellerjev pravi lepo-
dišeči „Elsafluid“. Otiirajte si vsako jutro in
večer bolna mesta in iznenadilo in obrado-
valo Vas bo, kako brzo in prijetno je Elsa-
fluid oblažil Vaše boli. Ako ste zdravi, rabite
Elsafluid za izpiranje grla in umivanje telesa.
Bodete Elsafluidu hvaležni in ostali mu
bodete zvesti!

Dnevno negovanje telesa z Elsafluidom
Vas bo naaradilo z bistro glavo, jakim žilci,
zdravim spanjem, obvarovalo Vas bo pred
nashotom, gripo in drugimi boleznimi in
ustvarjalo Vam tako veselje do življenja.
Tudi notranje, par kapljice na sadkorju ali
mleku obvaruje Vas proti neugodnostim,
krčem i. t. d. ter na želodec prijetno deluje.
Ze naši stariši in dedje so rabili Fellerjev
Elsafluid zunanje in notranje kot zanesljivo
domače sredstvo in kozmetikum za celo telo.
Jačje je in bolje deluje kot Francosko žganje.

Zahtevajte v lekarnah ali tozadevni trgovinah tudi v
na manjih krajih izrečno „Fellerjev“ pravi Elsafluid v
polakusnih steklenicah po 2 Din, v dvojnih po 3 Din
ali v specialnih po 25 Din. Ako se, potem naročite di-
rektno po pošti, potem imate seveda ceneje, čim več
naročite naenkrat, ker z omotom in pošlino vred stane:
3 polakusnih ali 6 dvojnih ali 2 special. stekl. 62 Din
27 „ „ 18 „ „ 12 „ „ 139 „
51 „ „ 36 „ „ 12 „ „ 250 „

Naslov označite jasno: Lekarnarju
EUGEN V. FELLER, Stabica Donja
Elsatrg 134.

Drž. hipotekarna banka

kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Glavna filijala v Ljubljani.

Upravlja vse drž. in javne fonde, pupilne, depo-
zitne, samoupravne in cerkveno-samoslanske
kapitale.

Sprejema privatne hranilne vloge na knjižice
in obrestuje po čistih

6%

na leto. Obresti se računajo od prvega delav-
nika, ki sledi dnevu vloge, do dneva dviga.
Obresti se kapitalizirajo polletno. Dvigi do
Din 25.000'— so brez odpovedi.

Daje amortizacijska posojila na stavbe v mestih
in trgih ter na poljedelska imanja proti

9%

obrestim na leto in 1% za amortizacijo, tako da
se plačuje polletno 5% anuiteto, s čemer se po-
sojilo amortizira v 25 letih.

Daje kratkoročna posojila proti zastavi držav-
nih in po državi zajamčenih vrednostnih pa-
pirjev (delnic Narodne banke) (9% obresti) in
državnih bonov (8% obresti).

Vsa pojasnila daje Glavna filijala Drž. hipotekarne
banke v Ljubljani.

Za vse obveze Drž. hipotekarne banke jamči država.

„SIDOL“

najbolje sredstvo za čiščenje
vseh kovin, čisti tudi okna
in zrcala. Da ne boste oško-
dovani, pazite pri nakupu v
lastnem interesu na ime

„SIDOL“

ter najodločnejše odklanjajte
raznovrstne manj vredne po-
narejene znamke.

„SIDOL“

se dobi v vsaki trgovini.

MOTVOZ

(špago)

kupite najceneje direktno v tovarni:
Mehanična vrvarna d. d.
Šinkovec, Grosuplje.

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Cankarjeva ulica št. 4

(popreje pri Belem volu)

Obrestuje
hranilne vloge po naj-
višji mogoči obrestni meri in je
denar pri njej najvarneje naložen, ker jamčijo
poleg rezerv in lastnih hiš vsi
člani z vsem svojim pre-
moženjem.

Posojila in trgovski krediti
pod najugodnejšimi pogoji.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.
Hranilne vloge nad Din 52.000.000'—

KUPON
ZA UGANKE
v
ILUSTRIRANEM
SLOVENCU

Štev. 6.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzoiav. naslov: Gospobanka

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 2057, 2470 in 2979

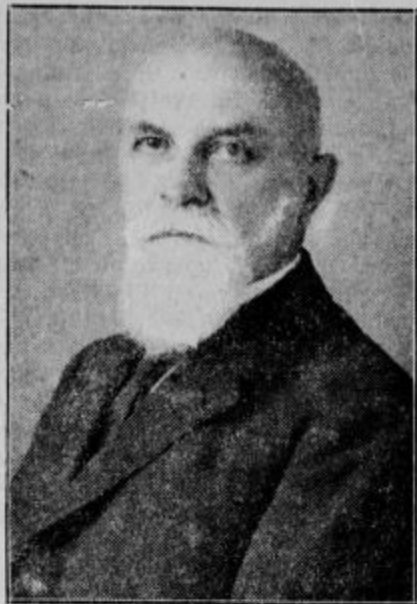
Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000'—, vloge nad Din 250.000.000'—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine
in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo srečk Državne razredne loterije.

Dr. Anton Rogina

novi predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani.

Rogin se je kot sin veleposestnika v Podgorju pri Slovenjgradcu dne 27. marca 1862. Gimnazijo je obiskoval v Mariboru in jo dovršil z odličnim uspehom. Pravne študije je končal v Gradcu. Nato je bil pravni praktikant v Ljubljani; sodno službo je opravljal po raznih mestih Slovenije kot na Vrhniki, v Novem mestu in Kranjski gori. V Novem mestu je postal višji sodni svetnik. Leta 1916. je bil pozvan v Gradec k višjemu deželnemu sodišču, a leta 1918. je bil nujno poklican v Ljubljano, da pomaga pokojnemu predsedniku višjega deželnega sodišča Kaučniku urediti višje deželno sodišče. Radi svojih zaslug je dobil odlikovanje sv. Save III. razreda.

Zivi okostnjaki v Hercegovini

Narodni poslanec Kapetanović, ki se je vrnil iz Hercegovine v Belgrad, je pripovedoval, da je od raznih strani Hercegovine dobil žalostna poročila o lakoti in da je tudi sam v svojem rojstnem kraju Počitelju videl strašne slike gladi. Pravi, da se po ulicah s težavo vlačijo živi okostnjaki. Čudi se, kakor se morejo tako sestradani ljudje sploh premikati. Prav redko se, v kaki hiši vidi zvečer loba, ker ljudje nimajo denarja, da bi si kupili sveče. Poslanec je opazil med hercegovinskim ljudstvom močno gibanje za preselitev v Turčijo, češ da bodo tam lažje živeli.

Umetna prepoved

Vladni predsednik province Westfalen je, kakor poroča »Vossische Zeitung«, prepovedal vse karnevalske, oziroma predpustne veselice in obhode. Prepoved se utemeljuje s tem, da v času gospodarske bede in stalne brezposelnosti ni mogoče zagovarjati predpustnih prireditvev. Tudi mora napraviti na inozemstvo jako slab vtis, ako se v Nemčiji razmetava denar, ki se nujno rabi tudi za izpolnjevanje plačilnih obveznosti Nemčije v inozemstvu.

V Kingsdownu je sneg zamedel avtomobil. Na sliki vidimo, kako skušajo s pomočjo psov izvleči in rešiti avtomobil.

Paul Claudel

Mesečnik »Revue de la Jeunesse« je neko pred desetimi leti priobčil okleščeno prošnjo na vse one, ki so po blodnjah mladosti našli zopet vero otroških dni, da to pot popišejo. Tu prinašamo odlomek avtobiografije slovečega pesnika in pisatelja Paula Claudela.

Rojen sem 6. avgusta 1868. Moje izpreobrnjenje se je zgodilo dne 26. decembra 1886 — torej prav z osemnajstimi leti. Toda razvoj mojega značaja je tedaj že zelo napredoval.

Cetudi so bili moji roditelji iz vernih rodbin, ki so Cerkev dale več duhovnikov, so bili vendar brezbržni, in ko smo se preselili v Pariz, sta se starša veri docela odtujila. Prejel sem in dobro opravil prvo sv. obhajilo, ki pa je bilo tudi konec mojih religioznih vaj, kakor pri večini dečkov.

Vzgaljal ali boljše povedano, poučeval me je sprva nek državni učitelj, pozneje sem poznal verouka proste zasebne gimnazije v provinci in končno gimnazijo Louis le Grand v Parizu. Odkar sem vstopil v to šolo, sem izgubil svojo vero, ker se mi je zdela nezdravljiva z »mnogoterostjo svetov«. Berilo Renanovega dela »Življenje Jezusovo« mi je dalo novega netiva k tej izpremembi mojega nazi-

Velike poplave in viharji

V Londonu

Po hudem mrazu, sneženih zametih in ledu je nastopilo skoro po vsej Evropi južno vreme obenem z viharji, ki so zlasti na Angleškem napravili veliko škodo. Odtajane snežne kopice so naplavile reke, obenem pa je hudo narasla morska plima, tako da so se vodne mase Temze tudi ob ustju nakopile. Ob pol 1 ponoči 7. januarja je začela Temza naglo narasčati in preplavila nizko ležeče mestne dele Londona, zlasti westminstersko in viktorijansko obalo. Policija in ognjegasci so hoteli od hiše do hiše in opozorili ljudi, ki so spali, da zapustijo hitro stanovanja. Voda je kmalu v višini 1 metra preplavila Grosswenorsko cesto. Kmalu so stali reševalni oddelki do pasu v vodi. Proti jutru je voda dosegla znameniti stolp parlamenta z uro, tako zvani Big Ben. Tramvaj seveda ni mogel voziti. Voda je dosegla ploščo westminsterskega mostu, končno pa je ugasnila tudi električna luč. Hvala Bogu je okoli pol 3 nastopila oseka.

Največ škode je naredila poplava v westminsterskem okraju, kjer so v grosswenorski ulici utonili štirje otroci, v Horseserry pa je voda presenetila moža v spanju, tako da je utonil. Vseh mrtvih je, kakor smo že poročali, 13, okoli 20.000 ljudi je zaenkrat brez strehe. Število smrtnih žrtev v celi dolini Temze še ni ugotovljeno. Dozdaj so potegnili iz vode 14 oseb. Časopisi poročajo o tragični smrti štirih sestra, starih 18, 15, 7 in 3 leta, ki so utonile pred očmi očeta.

Kakor smo že poročali, je voda preplavila kleti Towera, starega londonskega gradu, spodnje prostore parlamenta in posebno tako zvano Tate-galerijo, v kateri se nahajajo moderne podobe, posebno slavnega slikarja Turnerja, ki so deloma popolnoma pokvarjene. Najhujša pa je poplava v Battersea, Poplarju in Greenwichu. V Londonu je voda že nekoliko vpadla in je tramvajski promet vzpostavljen.

Drugod po svetu

Sicer pa je jug divjal skoro po celj Evropi. Najhujši je bil v severovzhodni Angliji, kjer je vihar dosegel hitrost 85 milj na uro, ter celo ustavil nekatere železnike vlake, nekaj ljudi pa ubil ter mnoge poškodoval.

Na Nemškem je podrl vihar veliko dimnikov, v zgornji Šleziji je podrl nadzemeljske

električne zveze, v avstrijskih alpskih deželah pa v višjih krajih hudo sneži, zlasti na Semmeringu.

Donava okoli Bratislave je še vedno zamrznjena. Mesto samo ni več ogroženo, pač

Canterbury v vodi.

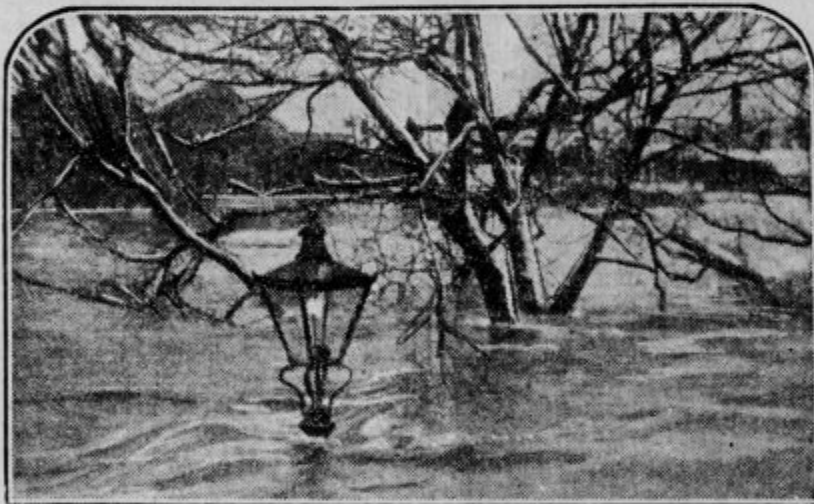
pa potok na Donavi pred mestom. Na lice mesta je prišel močan pionirski oddelek, ki ima s seboj 7000 kg ekrazita, da razstrelj ledene mase.

Okoli Budimpešte je Donava, ki je bila še v sredo popolnoma zamrznjena, odtajana in zdaj neprestano narašča.

Tudi na Romunskem Donava narašča, zlasti v okolici Gjurgju.

Žrtve snežnih plazov

Minolo soboto dopoldne je snežni plaz ob Zürškem jezeru blizu Bregenza pokopal tri smučarje: inž. Craemeja in njegovo ženo ter trgovca H. Reima iz Münchena. Izkopali so iz snega že mrtve. — Na Lechtalskih alpah je plaz istotako presenetil smučarsko družbo, vendar je tu postal žrtev samo 27 letni trgovec iz Merana Greger, ki ga še niso našli. Plaz je bil 8 m globok in več sto metrov širok.

Poplavljená cesta v okoli Londona.

Obletnica Radeckyjeve smrti. Dne 8. t. m. je minulo 80 let, odkar je umrl vojskovodja Radecky, ki je zmagal pri Custozzi in Novarri. Po njegovi smrti je Avstrija vojna sreča zapustila, ker ni imela več nobenega vojskovodje. V vojni na Laškem 1. 1859. je bila v obeh glavnih bitkah: pri Magenti in pri Solferinu tepena. Poveljevala sta grof Gyulai in cesar Franc Jožef. Gyulai je kasneje rekel razočaranemu cesarju: »Veličanstvo, nama obema je manjkal Radecky.« — Radecky je bil potomec češke plemiške rodbine. V Pragi so mu postavili spomenik, ki so ga pa ob prevratu odstranili. Kakor znano, je imel Radecky tudi v Ljubljani skromen spomenik v Zvezdi, ki ga je pa istotako odpravil val ob prevratu (čisto brez potrebe).

25 ur groze. Ameriška mornariška oblast objavlja dnevnik žrtev potopljenega podmornika »S 4«. Iz dnevnika je razvidno, da je 7 mornarjev živel po katastrofi še 25 ur.

V splošnem sem pa živel nemoralno življenje in polagoma sem zašel v neko stanje obupa. Smrt mojega starega očeta, ki sem ga skozi dolge mesece videl trpeti na želonem raču, me je zelo globoko pretresla, in misel nanjo me ni več zapustila. Na vero pa sem pozabil. Živel sem v nevednosti divjaka.

Prvi svetlobni sijaj resnice sem prejel po knjigah velikega pesnika, ki sem mu dolžan večno hvale, in ki je v mojem mišljenju zavzel odlično mesto — Artur Rimbaud. Branje njegovih »Razsvetljenj«, zatem nekaj mesecev pozneje tista stvar o »peklu« — mi je bilo naravnost doživljeno. Te knjige so odrle v moji materialistični ječi prvič drobno razpoko in zapustile živahen, skoroda fizičen čvrst nadnaravnega. Kljub temu je moje navadno stanje omočnosti trajalo dalje.

Bil je nesrečen otrok, ki je dne 25. decembra 1886 šel v cerkev Naše Ljube Gospe v Parizu, da prisostvuje božični božji službi. Tedaj sem bil začel pisateljati in zdlo se mi je, da utegnem najti v katoliškem ceremonijelu iz mojega stališča neke vrste višjega diletantizma, primeren pogon ali snov za kadentno pisateljstvo. S tem občutjem sem v gneči prisostvoval zelo nezadovoljen veliki maši. Pozneje sem prišel še k večernicam, ker drugega nisem vedel početi. Otroci-pevci v belih oblekah in učenci malega seminarija

Oriaški nemški top

Dobro je še v spominu presenečenje, ki ga je v zadnjem letu svetovne vojne povzročila Nemčija z obstreljevanjem Pariza na več nego 100 km daljave. Cele legende so se tedaj pripovedovale o skrivnostnem nemškem topu. Sedaj je poveljnik tega topa, bavarski major Breitung, v svojih predavanjih v Münchenu in Innsbrucku razkril vse te tajne.

To ni bil nikak izreden orjak z 42 cm premerom, kakor se je domnevalo, marveč navaden 38 cm top. In še celo manjši je bil, V 38 centimetersko cev je bila namreč porinjena druga cev, tako da je znašal kaliber le 21 cm. Ta druga cev je bila razen tega še v posebni tanjši, gladki cevi, ki je omogočala boljše izkoriščanje smodnikovih plinov. Potemtakem je obstojal top iz treh cevi, ki so bile potisnjene druga v drugo.

Cela dolžina topa je znašala 34 metrov. Top je imel posebno pripravo, s pomočjo katere se je ob strelu zmanjšal reakcijski udarec. Granata tega topa je tehtala 150 kg, celi naboj pa tri met. stote.

Za top so morali napraviti poseben temelj; prvo montiranje je trajalo 14 dni. Za demontažo je bilo treba dveh dni. Top so z vsemi mogočimi sredstvi zavarovali pred vojnimi in sovražnimi izvidniki. Okolu njega so zgradili leseno barako, ki ga je popolnoma skrivala, drugače pa je bila tako navadna, da nihče v njej ni mogel domnevati tako dragocenega orožja. Kadar so streljali, so odprli sprednjo stran barake, a so vselej istočasno streljali tudi iz drugih velikih topov, da bi ga dim ne izdal. Razen tega so preje povzročili umetno meglo.

Začetna brzina granate iz tega topa je znašala 1800 m v sekundi. Cev je bila pri streljanju dvignjena za 55 stopinj, tako da se je vrh cevi nahajal 34 m od tal. Na višku svoje parabole je dosegla granata višino 40 km, tako da je šla nad zračno plast, ki obdaja zemljo.

Pri zgradbi topa so se vpoštevale vse okoliščine kakor: temperatura, zračni pritisk, razlika v višini, veter in njegov odpor ter pot skozi brezračni prostor. Poizkusi s topom so se vršili na nemški obali. Dognali so, da more top streljati na daljavo 132 km; obstreljevanje Pariza je bilo omogočeno. Najprej so top postavili pri Zaonu, 128 km od Pariza, nato v okolici Beaumonta — 120 km od Pariza in končno pri Chateau Thierryju — 87 km od Pariza.

Preje se je smatralo, da pada topovska krogla tem manj daleč, čim bolj je dvignjena cev, Nemci pa so s tem topom dokazali nasprotno. Top sta zgradila prof. Ranzenberger in inž. Eberhardt.

Ob zlomu nemške fronte se je Nemcem posrečilo, da so top tik pred prihodom zavezniških čet spravili na varno.

— Te je pa res lepo od vašega moža, da se je odvalil kajenja. Precej močne volje je bilo treba za to.

— Tisto voljo sem imela jaz.

ranja, v splošnem pa je vse okoli mene podpiralo in pospeševalo ta preobrat.

Spomnite se na žalostna leta, ko je naturalistična literatura bila v polnem cvetju. Nikoli se ni zdel jarem materije človeku tako zelo usojen kot tedaj. Vsi, ki so imeli v umetnosti, v znanosti in v literaturi ugled in ime, so bili neverni. Vsi (takoimenovani) veliki možje umirajočega stoletja so se odlikovali s svojim sovraštvom do cerkve. Vse je bilo pod vplivom Renanovim. On sam je vodil poslednjo razdelitev premij v gimnaziji Louis le Grand, kjer sem bil še navzoč, in se mi zdi, da sem prav iz njegovih rok prejel premijo. Pravkar je umrl Viktor Hugo, slavljen kol polbog.

Z osemnajstimi leti sem torej veroval, kar je večina tako zvanih omikancev tedanjega časa verovala. Mogočna ideja individualnosti in konkretnosti je v meni obledela. Klanjal sem se monistično-mehanični podmeni v vsej njeni strogosti, veroval sem, da je vse podvrženo »zakonom« in da je svet le trdna veriga vzrokov in učinkov, ki jo znanost utrne danes ali morda jutri docela odkriti in razrešiti. Vse skupaj pa se mi je zdela v cellem zelo otožno in zelo dolgočasno. Ideje Kantovega kategoričnega imperativa, ki nam jo je predaval moj profesor filozofije Burdeau, nikoli nisem mogel prebaviti.

Sv. Nikola du Chardonneta, ki so tudi sodelovali, so peli pravkar »Magnificat«, kakor sem se pozneje spomnil. Jaz sam sem stal v množici, v bližini drugega stebra pri vhodu na kor, desno od zakristije.

In tedaj se je dogodilo, kar obvladuje od tistega časa vse moje življenje. V enem hipu je bilo srce ganjeno, in jaz sem veroval. Veroval sem s toliko silo prizadevanja, s tolikim viharjem celega mojega bivanja, s tako neodoljivo silo prepričanja, s toliko gotovostjo, ki je izključevala slehern dvom, da od tistega časa vse knjige, vsa preudarjanja, vsi dogodki bogatega in pestrega življenja moje vere niso mogli omajati, da celo rahlo načeti ne. Naenkrat sem imel neizrekljivo razodetje, pretresljivo zavest nedolžnosti, večnega božjega sinovstva. Često sem poiščal trenutke, ki so sledili temu izrednemu trenutku, poimovno razložiti; vedno sem našel sledeče elemente, ki pa so bili prav za prav en sam blisk, le orožje, ki se jih je posluževala božja previdnost, da končno zaseže srce ubogega, obupanega otroka in da ga odpre: »Kako srečni so tisti, ki verujejo! — Ali je res? — Res je! — Bog je, tukaj je! — Nekdo je, to bitje je tako osebno kot jaz. — On me ljubi, kliče me!« Prišle so mi solze, zahtel sem. Sladki spev »Adeste« je mojo notranjo razgibanost še stopnjeval. (Dalje.)

Vprašanje palače belgrajskega nadškofa

Belgrad, 9. jan. Ko sta naša vlada in Vatikan sklenila sporazum o upostavitvi stare belgrajske nadškofije, se je istočasno dogovorilo glede rezidence nadškofa. V ta namen so kupili palačo nekdanjega avstrijskega poslanstva za 5 milijonov dinarjev. Kupnina bi se morala odplačevati v obrokih. Prvo akontacijo je plačal Vatikan. Naša vlada je dala samo 300.000 dinarjev za popravilo zgradbe, da se je nadškof mogel vseliti. Ko pa so zapadli novi obroki plačila, jih naša vlada ni izpolnila. Da je začasno rešil situacijo, je nadškof sam pri Hipotekarni banki dobil posojilo 1 milijon dinarjev. Te dni je zapadel tretji obrok. Avstrijski poslanik v Belgradu Hoffinger je večkrat opozoril vlado na plačilo. Tudi nadškof Rodić je prosil, naj se obveznost točno izpolni. Nastale pa so težave, ker tega zneska ni v proračunu. Da podčrta važnost svoje zahteve, je nadškof v posebnem memorandumu zagrozil, da mora zapustiti Belgrad, če se obroki ne izplačajo. Minister za vere je uvidel, da tu nobeno izmikanje več ne pomaže in je brez nadaljnega izjavil, da bo izven proračuna našel sredstva, da se ta obrok izplača in to vprašanje mirno po dogovoru reši.

SDS za belgrajskega nadškofa

»Jutro« napada klerikalne poslane, ker niso poskrbeli za zadostne kredite za katoliško cerkev in za belgrajskega nadškofa. »Jutro« dopisnik je tako vnet za cerkev, da je poiskal in obiskal vse »kroge« okoli belgrajske nadškofije in je podal točno mnenje vseh teh »krogov« proti klerikalcem. Naš dopisnik pa je ugotovil, da so vsled »Jutrove« ljubezni do cerkve in nadškofa postali vsi katoliški krogi v Belgradu štirioglati.

Svečana proslava rojstnega dne Nj. Veličanstva kraljice Marije

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je v Belgradu na zelo svečan način proslavil rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije. Ob 10 dopoldne se je vršila v saborni cerkvi svečana služba božja, kateri so prisostvovali ministri, številni poslanci in celokupni diplomatski zbor.

Ministrski svet

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Zvečer se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o podrobnih stilizacijah sprememb v zakonu o neposrednih davkih. Ministrski svet je v glavnem to stilizacijo sprejel in z ozirom na to bo davčni odbor v najkrajšem času sklican.

Resorne spremembe v vladi

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Današnja »Pravda« poroča: Po zatrdanju radikalnih prvakov namerava Vukičević pustiti notranje ministrstvo, da bi kot predsednik vlade mogel ves čas posvetiti delu v skupščini, ki bo posebno v drugi polovici januarja vedno bolj intenzivno. Zatrjuje se, da bo prevzel notranje ministrstvo dosedanj minister za agrarno reformo Vlada Andrić, na njegovo mesto pa pride dosedanj minister brez portfelja Velja Popović.

Vukičević in Kumanudi v avdienci

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade Vukičević in prosvetni minister Kumanudi sta bila danes v dvorcu v daljši avdienci pri kralju.

V pričakovanju rojstva v kraljevi hiši

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor smo obveščeni, se radostni dogodek v kraljevi rodbini pričakuje vsak čas. Čim se bo dogodilo, se bo dogodek naznanil s topovskimi strelci. Po običaju se izstrelji 101 strel, če se bo rodil princ, če princesa, pa 21 strel.

Pravoslavna propaganda

č Split, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor znano, je pred dvema letoma nekoliko rodbin na otoku Visu prestopilo v pravoslavlje, ker so jim radikalni agitatorji obetal, da bodo na ta način favorizirani pri izvedbi agrarne reforme ter da bodo dobili tudi razne druge ugodnosti, kakor n. pr. posojila od Hipotekarne banke. Vendar se od onega časa pravoslavlje ni dalje širilo. Neki krogi pa smatrajo to kot važno prehodno točko za širjenje pravoslavja v Dalmaciji in skušajo dati tej novi pravoslavni občini na Visu večji pomen s tem, da zgradijo pravoslavno cerkev. V to svrhu so zahtevali podporo pri ministrstvu za šume in rudnike. Ta vest je v vsej Dalmaciji izzvala veliko vznemirjenje, tem bolj, ker tukajšnji radikali trdijo, da bo ministrstvo dalo potrebno podporo za zidanje cerkve, kar bi se moralo smatrati kot službeno podpiranje proselitizma.

Rok za odpoved pogodbe za šest mesecev podaljšan

Naše razmerje z Italijo je treba temeljito revidirati — Zato je potreben čas — V Parizu in Londonu upajo na najboljši uspeh pogajanj Grške intrige

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor smo že nedavno poročali, so se v poslednjem času vršila pogajanja za to, da se odpovedni rok za pogodbo med Italijo in našo državo podaljša za 6 mesecev. V tem pogledu je prišlo do sporazuma in se je ta rok podaljšal za šest mesecev do 27. julija 1928. Podaljšanje tega roka je posledica prijateljskega posredovanja Francije in drugih naših prijateljev, da bi na ta način prišlo med nami in Italijo do sporazuma v vseh vprašanih med obema državama. Tekom teh šest mesecev se bo razmerje med nami in Italijo temeljito revidiralo. Nato se bodo pričela pogajanja glede podaljšanja te pogodbe.

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Zunanje ministrstvo je izdalo sledeče obvestilo: Pooblaščenim smo najkategoričneje dementirati kot popolnoma izmišljeno vest solunskih listov »Progres« in »Tahidromes«, da bodo srbski vojaški krogi karkolisibodi predlagali Italiji glede odstopanja v Dalmaciji, glede desinteresa na Jadranu pod pogojem, da Italija dopusti, da Srbija vzame Solun.

Z Madjari pred društvo narodov!

Stališče našega ministrstva je, da spada madjarska afeta pred Društvo narodov, ki naj čim prej poseže vmes — Socialističen protest proti fašizmu in Madjarski

r Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Naše politično mišljenje glede madjarske afete bi bilo glasom »Pravde« sledeče:

Glede prevoza vojnega materijala za Madjarsko se smatra, da spada ta afeta po statutih Društva narodov v njegovo kompetenco. Vse države kot članice Društva narodov so prevzele obveznosti in so jih dolžne izpolnjevati. Zato spada Madjarska v tem pogledu pod kontrolo. Raditega je treba pričakovati, da bo Društvo narodov vzelo iniciativo za rešitev te važne in velike kršitve mednarodnih obveznosti. Z ozirom na demaršo male antante se pričakuje čim hitrejša intervencija Društva narodov.

Tudi Praga za nastop Društva narodov.

v Praga, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Na pristojnem mestu se izjavlja, da belgrajska vest o kolektivnem koraku male antante v tihotapski aferi še nima dejanske podlage, ker je stvar še v štadiju nedokončane preiskave. Poudarja pa se, da Društvo narodov nima samo pravice, temveč kot organ razorožitvene kontrole tudi dolžnost, da nastopi.

Uradno poročilo izgotovljeno.

v Dunaj, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Neki popoldanski list poroča, da je uradno poročilo, ki so ga zahtevali zastopniki male antante na Dunaju o dogledu v Monostru, izgotovljeno ter da se bo danes izročilo poslanikom Češko-slovaške, Jugoslavije in Rumunije.

v Dunaj, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Glavni odbor narodnega sveta je sklican za 12. januar. Glavni predmet posvetovanj bo nova madjarska afeta, ker bo opozicija interpelirala vlado o madjarsko-italijanskem tihotapljenju z orožjem. Vendar se pričakuje, da bo še pred tem avstrijska vlada pojasnila svoje stališče. Sicer so zasedanja narodnega sveta tajna, vendar se

Trgovinska pogačanja s Prago šele poleti?

v Praga, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Češko-slovaško-jugoslovanska trgovinska pogačanja se bodo začela najbrže šele v drugi polovici poletja, ko bodo končane obojestranske priprave. Obojestranske carinske zahteve, od katerih so jugoslovanske bolj agrarnega značaja, so se že izmenjale. Smatra se, da bo prišlo do zblizanja naziranj o priliki obiska češko-slovaških parlamentarcev v Belgradu.

Poljsko-litovski sporazum šel po vodi

v Pariz, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Najnovejše izjave litovskega ministrskega predsednika Woldemarasa, da pod nikakimi pogoji ne bo pripustil poljskega diplomatskega zastopstva, če se ne vrne Vilna kot glavno mesto Litve, so izzvale v Parizu začudenje in precej ostre proteste. »Temps« posebno očita Woldemarasa, da na čuden način interpretira ženevske sklepe. Če hoče pogajanja za vpostavitve normalnih odnosov s Poljsko združiti zopet s tem, da otvori vprašanje Vilne, ne pomeni to nič drugega, kakor jih sabotirati in onemogočiti. Ravno v vprašanju Vilne so naziranja obeh držav tako različna, da ni mogoče misliti na sporazum.

Pilsudski bo kandidiral posebej

v Varšava, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Pri poljskih volitvah bodo skoro vsi člani kabineta razen maršala Pilsudskega kandidirali na listah vladnega bloka, katerih vodstvo prevzame zastopnik ministrskega predsednika, prof. Bar-

r London, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Rimski dopisnik »Timesov« poroča o 6 mesečni odgovornosti roka za podaljšanje rimskega pakta in pravi, da je z ozirom na dosedanje napetost med Jugoslavijo in Italijo bilo nemogoče, da bi se ta pakt obnovil. Z druge strani se je uvidelo, da bi se s prekinitvijo pakta uničili napori, ki so se storili za zboljšanje jugoslovansko-italijanskega razmerja, napori, za katere obstoja nada, da bodo privedli do popolnega sporazuma, bodisi po istočasnih, bodisi po predstojenih pogajanjih med Italijo in Francijo. Rimski pakt se lahko smatra kot pravičen simptom za vzpostavitev pristranskega razmerja s Francijo, obenem pa znači odgovarjajoče zboljšanje razmerja med Italijo in Jugoslavijo.

Diplomatski urednik »Daily Telegrapha« piše, da se francoska diplomacija trudi, da bi prišlo do pomirjenja med jugoslovanskim in italijanskim stališčem, ker smatra to za prvi korak k skupnemu pomirjenju med Francijo, Italijo in Jugoslavijo.

lahko dovoli javnost, katero je brez dvoma pričakovati, zlasti ker bodo socialni demokrati to zahtevali.

Kolektivne note v Ženevi še ni.

v Ženeva, 9. jan. (Tel. »Slov.«) V tajništvu Društva narodov še ni prispela pričakovana kolektivna nota male antante, vendar se smatra za verjetno, da se bo zahtevalo pri Društvu narodov, da se uvede vojaška investigacija na Madjarskem. Glasom privatnih vesti, ki so prišle iz Prage, nota ne bo sestavljena kot kolektivna nota male antante, ker polaga dr. Beneš važnost na to, da priznana italijanski občutljivosti.

Poljska zavrača madjarsko laž.

v Bukarešt, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Notranji minister Duca, ki zastopa zunanega ministra Titulescu, je imel včeraj razgovor z jugoslovanskim poslanikom o madjarski aferi. Po tej konferenci je ministrskemu predsedniku Bratianu poročal o stanju zadeve. — Rumunska vlada je bila oficijelno obveščena iz Varšave, da konfiscirano orožje ni bilo namenjeno za poljsko vlado.

Socialisti protestirajo proti fašizmu

v Lipsko, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Na zasedanju delavske sportne internacionale je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: Tihotapljenje z orožjem med Italijo in Madjarsko pomeni veliko nevarnost in ogroža mir v srednji Evropi. Značilno je, da se ravno najreakcionarnejše vlade tako javno pripravljajo na vojno. Konferenca lucernske sportne delavske internacionale opozarja radi tega včlenjene zveze na kvarno politiko razboritega fašizma in jih opominja, naj neutrudno vztrajajo v boju proti reakciji in vojni nevarnosti.

tel. V soboto sta prišla dva zastopnika visoke katoliške duhovščine k Pilsudskemu v Belvedere, mu baje izročila pismo papeža in se z njim posvetovala o stališču cerkve glede volivnega gibanja.

Svedska in Norveška odgovorili dr. Benešu

v Ženeva, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Na poziv novo ustanovljenega varnostnega komiteja Društva narodov pod predsedstvom dr. Beneša, da vlade stavijo predloge o ureditvi varnosti, sta doslej odgovorili samo švedska in norveška vlada, ki sta predlagali, da se ustvari neke vrste normalne pogodbe za nadaljnje lokarnske pakte.

V Carigradu res agitirajo za Karla

v Carigrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Ugovito turške policije so dognale, da res obstoji v Carigradu romunska organizacija za vrnitev princa Karla na Rumunsko. Kurirsko službo med karlističnimi organizacijami v Carigradu in med Constanco je pravljala mornarski častnik Popescu od romunske državne paroplovne linije. Rumunski poslanik je izjavil listom, da je organ zarje, ki jih je vodil rifmojster Sabi, opazoval štiri tedne. Rumunija se ne boji tega občutja in Karel sam ni, ne želi, da bi polom državnega udara prišel na prestol.

Opozicija mora v pregnanstvo

v Berlin, 9. jan. (Tel. »Slov.«) »Berliner Tageblatt« prinaša brzopjavko iz Moskve, da je ruska policija začela pošiljati v pregnanstvo številne vodilne osebnosti opozicije. Dobilo je

že 30 odličnih članov opozicije povelje, da morajo odpotovati, ne da bi se jim točno navedel kraj. En del obsojencev so že deportirali. Tudi Trocki, Rakovski, Kamenev, Sinovjev in drugi bodo baje prognani. Med obsojenci se nahaja tudi Srebriakov, ki je vršil važno službo za vzpostavitev gospodarskih odnosov med Rusijo in Zedinjenimi državami, novinar Smilgov, ki je igral veliko vlogo pri obnovi industrije, ter bivši notranji minister Beloborodov, ki je bil carjev eksekutor.

Tudi Pariz bo objavil tajne archive

v Pariz, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor je storila nemška, namerava sedaj tudi francoska vlada objaviti dokumente o vzrokih svetovne vojne. Na predlog Brianda je ministrski svet imenoval komisijsko, ki naj izvrši to nalogo. Na čelu te komisije je rektor Sorbonne profesor Charlety. Komisija je sestavljena iz 24 zgodovinarjev in specialistov, 13 diplomatov in 7 članov Instituta de France. V komisije je tudi predsednik poslaniške konference Berthelot.

Kakšne poime ima Rivera o svobodi

v Madrid, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Primo de Rivera je o bodočnosti liberalizma podal naslednje mnenje: Prava politična svoboda mora biti iz dneva v dan bolj tiranska za posameznika. Pouk, oddaja glasu, cepljenje morajo biti obligatorčni. Ne sme obstojati pravica odklanjati javne urade. Naša monarhija je odločno demokratična, tako zunanje kakor notranje. Lahko bo tudi socialistična, če bo avtorizirala vlado, gospodarske reforme, združila v eni roki posestno pravico in rabo in izvedla varstvo najemnikov, dela in vse druge socialne zakone. Izvesti ta »krščanska« dela pa je nezdržljivo s pojmom svobode, kot jo razume večina, to se pravi, če obstoja pravica brezmejne kritike, nemirov in divjih demonstracij pod varstvom otroških in ženskih gard, neplačevanja davkov, napadov na lastninsko pravico in razrednega sovraštva.

Posvetitev dr. Szeredyja za škofa

v Rim, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Včeraj je papež v sikstinski kapeli na najslavesnejši način osebno posvetil za škofa novoimenovanega madjarskega primasa Szeredyja. Deputacija madjarskih magnatov, v kateri se je nahajal tudi nadvojvoda Albreht, je v veliki gali prisostvoval aktu. V vatikanskih krogih je prisotnost Albrehta nekoliko presenetila, ker ima madjarski primas izvršiti kronanje kralja, in je znano, da Albreht pretendira na krono, dasi je izjavil, da je hotel s svojo prisotnostjo samo počastiti novega primasa.

Slovenska sportna društva na Krasu se razšla?

v Trst, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo italijanski tržaški listi, so slovenska sportna in kulturna društva na Krasu sklenila svoj razpust. V svoji prijavi prefektu in policijski oblasti baje navajajo, da delovanje teh organizacij ni več v soglasju z izpremenjenimi čustvi slovenskega prebivalstva in z direktnimi fašizma. Društva se bodo ob primernejšem času rekonstruirala, vendar pa pod egi do organizacij fašistovskega režima. (?)

Trafikantom

Z novim letom znižala je Uprava državnega monopola trafikantom prodajno provizijo monopolskih predmetov in s tem življenjski obstoj tisočev in tisočev vojnih žrtev spravila v nevarnost.

Uprava državnega monopola je udarila s to naredbo najrevnejše med revnimi, in to so invalidi, kajti 80% vseh trafik je v posesti invalidov in sirot. Invalidski zakon od l. 1925, ki pa je mimogrede rečeno, najslabši in najbolj krivični od vseh tozadevnih zakonov v evropskih državah, vsebuje pa vsaj to vrtilno, da imajo prednost pri oddaji trafik invalidi, sirote in vojne vdove. Pa kaj to pomaga, če napravi Uprava drž. mon. še to dobroto iluzorno, s tem da neizmerno pomnožuje trafike, tako da ima že skoraj vsaka hiša svojo tablo, in znižuje provizijo prodaj monopolskih predmetov, tako da je samostojni trafikant primoran opustiti svojo obrt, ker mu trafika ne nudi več življenjske možnosti. Invalid-trafikant, ki se je moral zadolžiti, da je lahko začel svojo obrt, bo še na slabšem, kakor prej; trafiko bo moral opustiti, dolg bo pa ostal. Tovariši in tovarišice, ta nam storjena krivica se mora popraviti, mi ne smemo obupati in gledati križanih rok, da nas uniči glad. Nas je v celi državi 40.000, in če vsi povzdignemo naš glas in se tudi ne ustrašimo skrajnih zakonitih sredstev, mora biti zmaga na naši strani. Vi pa, ki še niste udruženi, pristopite takoj, da nas s tem gmotno in moralno podpirate. Dopisna karta na tajništvo Zdr. tob. traf. združenja. Vse narodne poslance prosimo, da nas podpirajo v naših pravičnih zahtevah in na merodajnih mestih vplivajo, da se razveljavi ta krivična naredba Uprave drž. mon. in da se trafikantsko vprašanje reši v parlamentu. V kratkem skličemo veliki shod vseh trafikantov, na katerem bomo poročali, kaj smo v tej zadevi do sedaj ukrenili in kaj nameravamo storiti v bodoče. — Odbor Zdr. tob. trafikantov.

je podlegel uradnik državnih železnic Mirko Stauber, star komaj 43 let in bo pokopan danes ob polpetih popoldne. Umrli so še: Blaž Vavpotič, delavec, v starosti 58 let, 61 letna Wochl Katarina in 6 letna Gabrijela Anda.

□ **Nesreče.** Dne 8. januarja so se na drsališču zgodile te-le nesreče: Pavlina Podkrižnik je tako nesrečno padla, da si je nalomila levo nogo. Lažje poškodbe sta dobila Zentrich Miha ter Schönwetter Hinko. — Ziegler Jakob, stavec v Cirilovi tiskarni, pa je dobil pri smučanju težje notranje poškodbe. — Včeraj zjutraj je nepoznan možki na mostu od srčne kapi zadet padel ter na mestu izdihnil; mrtve je ležal dve uri sredi mosta.

□ **Preselitev.** Cenjenim odjemalcem in občinstvu sploh vpludno naznanjam, da sem se preselil s svojo krojaško delavnico iz Tržaške ceste 9 v Slovensko ulico 8-I. dvorišče — Maribor ter se priporočam za našljajni obilen obisk. — Ivan Šmjd.

□ **Nov moderni brivski salon** za dame in gospode je otvoril v Mariboru, Cankarjeva ul. 1 g. A. Mrakič.

□ **Aretiran** je bil pekovski pomočnik Maks Okostnik od Sv. Barbare v Halozah. Zasleduje ga sodišče v Osijeku radi tatvine. Maksa Okostnika pa je iskalo že dalje časa tudi mariborsko sodišče radi suma tatvine.

Celje

□ **Inseriranje v celjski števili "Slovenec"**, ki izide v nedeljo, dne 15. t. m. ter bo prinesla v prilogi »Ilustrirani Slovenec« izključno le slike iz celjske preteklosti in sedanjosti. Številka se bo tiskala v pomnoženi nakladi in bo zato inseriranje posebno uspešno. Inserate sprejema do petka 13. t. m. dopoldne celjska podružnica »Slovenec«, Cankarjeva cesta 4.

□ **Vrnite knjige!** Ker se namerava knjižnica Kat. prosv. društva v Celju reorganizirati in izpolniti, se naprošajo vsi, ki imajo iz te knjižnice izposojene knjige, da jih zanesljivo vrnejo v nedeljo, dne 15. t. m.

□ **Občni zbor kraj. odbora ZVI v Celju.** Ob izredno številni udeležbi se je prošlo nedeljo, dne 8. januarja vršil v Celju občni zbor krajevnih invalidske organizacije. V imenu oblasnega odbora ZVI v Ljubljani sta na obnem zboru sodelovala gg. Bajželj in Štefe. Posebno prijetno in hvaležno so invalidi dojmili prisotnost okrajnega glavarja celjskega g. dr. Hubada, ki je zastopal velikega župana mariborske oblasti ter v njegovem imenu izjavil, da bodo invalidi našli v oblasti vedno polno razumevanje za svoj težak položaj in tudi vso podporo, ki jo jim veliki župan v svojem delokrogu more nuditi. Občni zbor je vzel to izjavo zastopnika oblasti za iskrenim odobranjem na znanje in konstatiral, da se je zgodilo prvič, da prisostvuje invalidskemu zboru zastopnik oblasti, ki stanje invalidov razume in je pripravljen pomagati. — S primernim poudarkom je občni zbor konstatiral, da se pobere v Sloveniji do 30 milijonov invalidskega davka, da pa dobe invalidi od tega le 17 milijonov. — V krajevni odbor je bil izvoljen po večini dosedanjí odbor, ki si je s smotrenim delom in tudi lepimi uspehi že doslej pridobil polno zaupanje svojih tovarišev invalidov.

□ **Drago Zabkar pred kazenskim senatom.** V soboto, dne 7. januarja t. l. se je vršila pred kazenskim senatom celjskega okrožnega sodišča zanimiva kazenska razprava. Pred kazenskim senatom se je namreč zagovarjal bivši celjski podžupan, bivši podpredsednik celjske Mestne hranilnice, sedanjí tajnik samostojne demokratske organizacije v Celju Dragotin Zabkar. Tožilo ga je državno pravdníštvo, da je dne 12. julija 1924, torej v času, ko je bil podpredsednik celjske Mestne hranilnice, dvignil pri blagajni te hranilnice za trdvo »Oleum« d. d. v Ljubljani, znesek 5348 Din. Pri Mestni hranilnici se je D. Zabkar predstavil kot zastopnik trdve »Oleum«. »Oleum« pa je zahtevala ponovno izplačilo tega zneska in sporočila Mestni hranilnici, da D. Zabkar ni bil upravičen tega zneska sprejeti in ga trditi »Oleum« tudi ni izročil. Mestna hranilnica je morala po dr. Hacinu zastopani trditi znesek še enkrat plačati. Ker D. Zabkar ni izročil kasiranega zneska, temveč ga je zapravil, je bil v soboto obsojen na 1 mesec težke ječe radi hudodelstva poverebe. Zabkarja je zastopal odvetnik dr. Kalan. Mestno hranilnico pa odvetnik dr. Goričan.

Cjubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 10. januarja: Zaprto.
Sreda, 11. januarja: IGRA V GRADU. Gostovanje Sentjakobskega gledališkega odra. Znižane cene. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 10. januarja: HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE. Ljudska predstava pri izredno znižanih cenah. Izven.

Sreda, 11. januarja: ČAROBNA PISCAL. Red B. Za sobotno operno predstavo »Hoffmannove pripovedke« kupljene vstopnice veljajo za torek dne 10. t. m.

Operni repertoar. Nocoj se poje pri znižanih cenah Offenbachova fantastična opera »Hoffmannove pripovedke«, v kateri nastopa g. J. Križar kot gost v partijah Copeliusa, Dappertutta in Miracha. V teh partijah je ta odlični umetnik pri svojem poslednjem gostovanju doživel prave triumphe. Poleg njega nastopajo v moških vlogah gg. Banovec, Mohorič, Janko, Perko, Rus J. V. treh glavnih sopranskih partijah nastopajo gđe. Vera Popovič (Olimpia), ga. F. Čadež (Giulietta), katera s to partijo debutira v naši operi, ter gđe. V. Majdičeva (Antonija). V partiji Nikolaja nastopi ga. Medvedova, glas matere poje gđe. Spanova. Jutri v sredo se poje na abonma B uspela Mozartova opera »Čarobna piščalka«.

Mariborsko gledališče

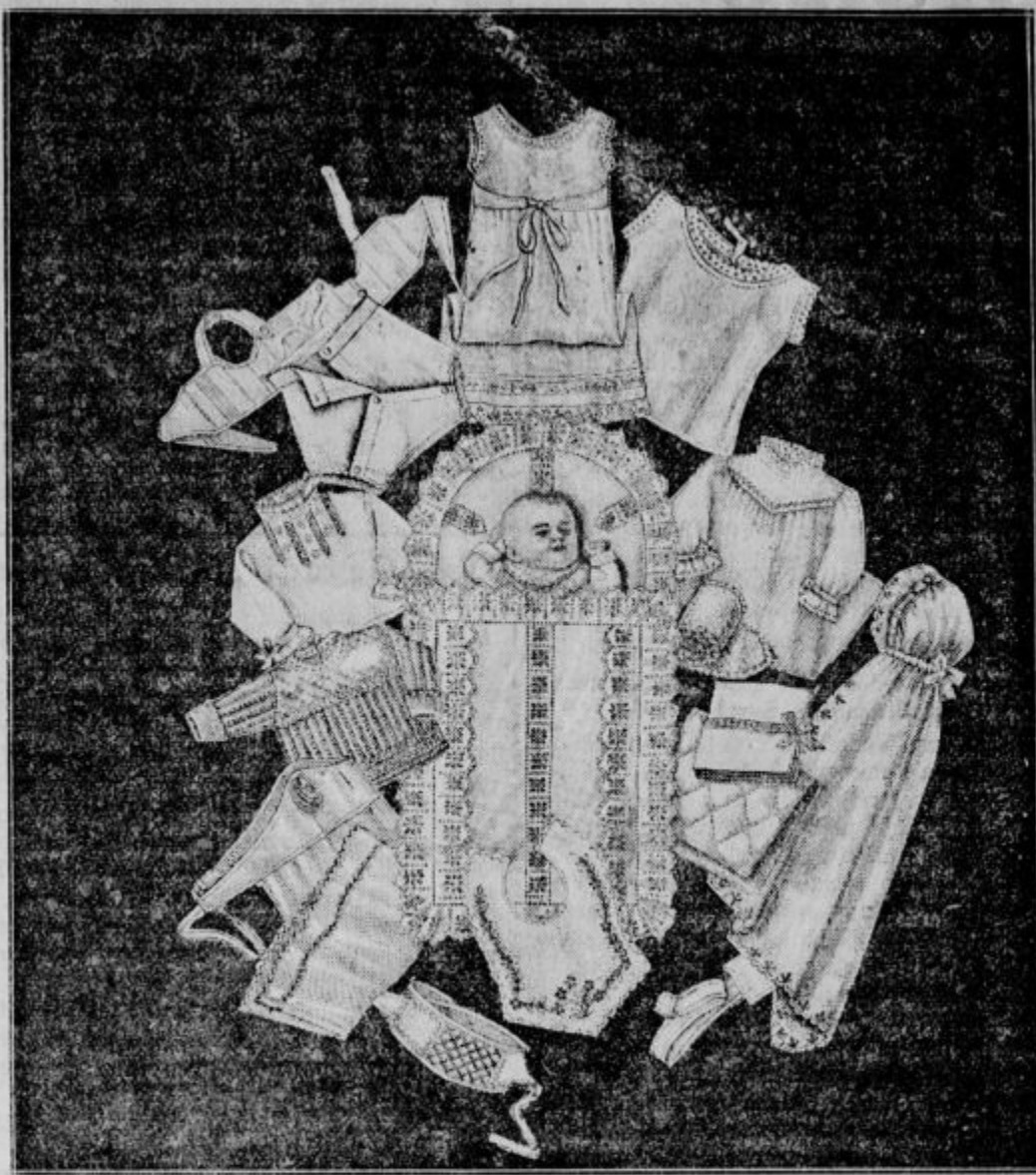
Torek, 10. januarja ob 20. uri: GLASBA. Ab. C. Premijera.

Sreda, 11. januarja: Zaprto.
Četrtek, 12. januarja ob 20. uri: ORLOV. Ab. D. Prvič.

Petek, 13. januarja: Zaprto.
Sobota, 14. januarja ob 20. uri: ŽIVIO TATOVI. Ab. A. Kuponi.

Premijera »Glasba« na mariborskem odru. V torek dne 10. t. m. vprizori mariborsko gledališče zanimivo delo nemškega popularnega in priznanega dramatika Wedekinda »Glasba«. Delo je po zasnovi zelo napeto in vsebinsko jako zanimiva. Ker

Bala za novorojenčke

Naša suka nam predčuje najljubkejšo bala na svetu: opremo za novorojenčka. Kjer je le mogoče, naj se zanjo uporabi pravo platno; stroški so nekaj večji, a zato pa imamo najlepše in najbolj higijenično otroško perilo, ki ga bo mlada mati vedno znova vesela. To velja za plenice (85x90 in 50x75), za životek, dnevne hlačiče in srajčice, le da je treba za srajčico uporabiti že izprano, tenko, mehko platno. Za ovoj, krilce, nočno srajčico in noč-

ne hlačiče pa najbolje služi pike barnent. Tudi pletena jopica bodi bela. Za kopalni plašček rabimo froitr ali flanelo. Ta oprema zadošča novorojenčku do enega leta.

Opremo za novorojenčka pač najraje napravi vsaka mati sama — katero rečno delo bi ji moglo biti ljubše! Če se pa te stvari vendar kupujejo, potem naj se pazi vsaj na to, da se ne kupujejo manjvredni izdelki, ko imamo sami prvovrstno obrt te stroke doma.

Dopisi

Slov. Konjice

Ljudsko gibanje. V preteklem letu 1927 je bilo v tukajšnji nadžupniji otkanih 43, poročenih pa 28 parov. Rojenih 130, od teh 64 dečkov, 66 pa deklic. Umrlo jih je 64, med umrlimi moškega najvišja starost 85, ženskega pa 93 let. Sv. obhajil se je razdelilo 75.000.

Prememba posesti. Dr. Ledererjevo bišo v trgu je kupila tukajšnja »Kmetijska hranilnica in posojilnica« ter se s 1. aprilom v njo vseli nov odvetnik, ki ima prevzeti advokaturu od dosedanjega posestnika.

Radeče pri Zidanem mostu. V letu 1927 se je od 1. oktobra do 18. decembra vršil pri nas že drugi kmetijskogospodinski tečaj. Poleg kuhanja in šivanja so bila na dnevnem redu tudi koristna predavanja iz vseh panog gospodinskega dela. Uspeh tečaja se je pokazal na bogati in pa zelo okusno prirejeni razstavi dne 18. decembra. Gospodu župniku in gospodu kaplanu izrekamo za njuno vsestransko podporo na tem mestu prav iskreno zahvalo. Oba tečaja je priredila Slovenska Orliška zveza, vodila jih je pa nad vse spretno gospodična Krištofova.

Trata nad Škofjo Loko. Dne 11. decembra 1927 se je na Trati zaključil že drugi 10 tedenski

kmetijsko-gospodinski tečaj s prav lepo uspešno razstavo. Razstavljenih je bilo mnogo najrazličnejših kuharskih izdelkov, razne gospodinske potrebščine, ročna dela, perilo itd. Predavanjem o vzgojstvu, lepem vedenju, zdravstvu, gospodinstvu itd. so gojenke z velikim zanimanjem sledile. Tečaj je nad vse spretno in požrtvovalno vodila gna. Okornova. Da je bilo tekom enega leta mogoče prirediti kar dva 10 tedenska kmetijsko-gospodinska tečaja, je v prvi vrsti zasluga našega gospoda župnika, ki je oba tečaja moralno in pa gmočno podpiral. Zato smo starši in gojenke prav hvaležni g. župniku in Orliški zvezi, ki je oba tečaja priredila.

Obisk planinskih koč v preteklem letu

Razvoj turizma in alpinizma v Jugoslaviji znanuje v preteklem letu zelo aktivno bilanco. Hvala Bogu se v tem oziru posebno lahko ponaša kljub svojim še skromnim sredstvom Slovenija, v kateri goji tako Turistovski klub »Skala« kakor tudi Slovensko planinsko društvo obe panogi silno agilno in skrbno. Kar se tiče poseta naših planin, gre seve največ zaslug Slovenskemu planinskemu društvu, ki je odprlo s svojo strumno organizacijo veliko koč in planinskih domov in hotelov po najvišjih točkah naših prelepih slovenskih planin, razen tega pa napravila dostopne z dobro urejenimi poti skoro vse vrhove naših najvišjih in najlepših gorskih mogotev.

Razen tega pa ne smemo pozabiti, da se je nahajal v preteklem letu v Ljubljani tudi sedež »Zveze planinskih društev kraljevine S. H. S.«, ki je po svojih agilnih zastopnikih dosegel kljub neznamemu razumevanju gotovih činiteljev za vsakega člana, ki je vključen v kakem planinskem društvu, ki je član »Zveze planinskih društev«, štirikratno polovično vožnjo. In ta velika pridobitev »Zveze« je v pretekli meri poleg legega vremena zelo ugodno vplavalo na velik napredek tujsko-prometnega gibanja v Sloveniji z ozirom na alpinistiko in turizem.

Kakor komu videli iz spodaj navedene tujske prometne statistike je posetilo letos naše slovenske gore tudi precejšnje število Nemcev iz Nemčije in Avstrije, kar se imamo zahvaliti med drugim zlasti dr. Juliju Kuglju, ki je predaval preteklo zimo po raznih večjih krajih Nemčije in istotako njegovi prelestni knjigi »Aus dem Leben eines Bergsteigers«, katera knjiga je izšla v l. 1926 v Monakovem v veliki nakladi in potom katere se je nemška turistovska publika seznanila z našimi slovenskimi planinami.

Po narodnosti je posetilo slovenske planine: 50.093 Slovencev, 5428 Hrvatov, 1079 Srbov, 2513 Avstrijcev, 1004 Nemcev, 807 Čehov, 190 Italijanov, 34 Angležev, 33 Poljakov, 16 Francozov in 225 raznih narodnosti (Bolgrov, Holandcev itd.).

In sicer je posetilo Pohorje z Urško goro 10.518, Donaško goro 1201, Kamniške planine s Celjsko kočjo 16.946, Karavanke 7934, Posavske hribe 6624, Ratifško pogorje 571, Bohinjski kot z grebeni 2578 in Triglavsko pogorje 15.050 turistov.

Najbolj obiskana kočja je Kamniška Bistrica, ki je dosegla letos rekordno število obiskovalcev 4487. Ta postojanka je last Kamniške korporacije v Kamniku in je v oskrbi Osrednjega odbora SPD, ki ima poleg te še 19 koč in hotelov ter domov. Druga najbolj obiskana kočja je pa Ruška kočja z 4251 obiskovalci in je last Podravske podružnice.

Število posetnikov naših planinskih koč je v letošnjem letu močno napredovalo in znači skupaj 61.422 proti 45.311 posetnikov v l. 1926. Število posetnikov je zrastle torej v preteklem letu za 16.111, katera številka je najlepši dokaz, da je planinstvo v preteklem letu v Sloveniji zelo napredovalo.

Sport

SVETOVNI REKORDI V ŽENSKI LAHKI ATLETIKI.

1. septembra 1927 so obstojali sledeči svetovni rekordi v ženski lahki atletiki:
Tek 50 m 6.4 Meizlik (Čslv.).
Tek 60 m 7.3 Meizlik in Radideau (Franc.).
Tek 80 m 10 sek. Meizlik in Radideau.
Tek 100 m 12.4 Wittmann (Nemčija).
Tek 200 m 25.4 Edwards (Anglija).
Tek 400 m 2:23.8 Betschauer (Nemčija).
Tek 800 m 3:08.2 Trickey (Anglija).
Vrsta 4x75 m 38.8 Francozinje.
Vrsta 4x100 m 49.8 Angležinke.
Vrsta 10x100 m 2:10.8 Nemke.
Leso 80 m 12.8 Bredow (Nemčija).
Skok v višino z zaletom 1.554 m Green (Anglija).

Skok v višino z mesta 1.16 m Dupuis (Francija).
Skok na daljavo z zaletom 5.50 Hitomi (Japonska).

Skok na daljavo z mesta 2.75 m Holiday (Anglija).

Met kopja 37.575 m Hargus (Nemčija).
Met kopja obojerno 48.32 m Janderova (Čslv.).

Sunek krogle 4 kg 11.32 m Lange (Nemčija).
Sunek krogle obojerno 19.005 Lange.

Met diska 1 kg 39.18 Konopacka (Poljska).
Met diska obojerno 64.00 m Konopacka.

Pisali smo tudi že druge boljše številke, a rekordi so bili postavljeni po 1. septembru.

REKORDI SKAKALNIC.

Pisali smo, da je skočil Trojani na skakalnici Bernina 71 m daleč, Thams na Norveškem 71.5, Rund pa celo 72 m. O teh skokih piše »Frankfurter Zeitung«: Govorijo o evropskih rekordih. A moramo pomisliti, da je dolžina skoka odvisna v prvi vrsti od konstrukcije skakalnice. Nagnjenost in dolžina zaletišča sta na primer merodajni za zaletno hitrost in s tem tudi za dolžino skoka. Zelo važna sta kot skakalnici in krivulja doletišča; poleg tega seveda tudi osebnost kakovosti skakalca. Skok 40 m na »nemoderni« skakalnici je na primer v gotovih slučajih več vreden kot skok 50 m na kakšni novi skakalnici, ki je zgrajena po najmodernejših načelih aerodinamičnega skoka. Zato smemo govoriti torej kvečjemu o rekordih skakalnic, ne pa o evropskih ali svetovnih rekordih. Rekordi skakalnic so kaj različni. Rekord Olimpijske skakalnice v St. Moritzu ima zaenkrat Lislegard s 63 m, skakalnica Kochelberg pri Garmisch-Partenkirchen na Bavarskem kaže 59.5, in skakalnica Heinrich Adolf v Krkonosih 70 m. Gotnad 57 m, Klosters 47 m, Semmering 44 m, Chamonix 52.5 m (Thams), Holmenkol 43 m, itd.

V svrhu ocenitve skokovcev bi morala priti v poštev seveda samo ena skakalnica, pa naj si bo ta ali ona.

Radio

PROGRAMI:

Zagreb 310, Breslau 315.8, Barcelona 344.8, Praga 348.9, Leipzig 365.8, Schenectady 379.5, Stuttgart 379.7, Toulouse 392, Hamburg 394.7, Frankfurt 428.6, Brno 441.2, Rim 450, Paris 458, Oslo 461.5, Langenberg 468.8, Berlin 483.9, Dunaj 517.2, München 535.7, Budapest 555.6, Varšava 1111.

Sreda, 11. januarja:

Zagreb: 20.35 klavirski koncert. — Praga: 19 do 22.15 »Penelopini snubači«, melodram v 4 dej. (Vrehlicky). — Leipzig: 20.15 »Zaroka Beltine«, veseloigra v 3 dej. (L. Lenz). — Stuttgart: 20 Vesel večer. Dialogi, burka, recitacije in pesmi, nato »Sodni dan«, komedija s petjem in godbo (Weitzmann). — Hamburg: 20 »Bagdadske brivce«, komična opera v 2 dej. (Cornelius). — Brno: 19 prenos iz Prage. — Rim: 20.45 Laha glaba. — Paris: 15 koncert. Haydn: Vojaška simfonija. — Schwab: Škotska uspavanka — Albenitz: Pepita Jimenez, fantazija — Naudés: Jesenski zvonoji — Delibes: Vrelec, balet, 22 laha glaba. — Oslo: 21.30 koncert moškega zbora. — Berlin: 20.30 Pester večer. Slagerji. — Dunaj: 16 pop. koncert, 20.30 »Na žanjiki«, veseloigra v 3 dej. (Sloboda). — München: 20 proslava 20 obletnice Buschove smrti, 21 koncert. — Budapest: 17.30 simfonični koncert. Izbor iz del priznanih mojstrov. — Varšava: 20.30 večerni koncert. Prenos iz Krakova.

Četrtek, 12. januarja:

Zagreb: 19.30 prenos iz Prage. — Breslau: prenos iz Berlina. Koncert ruskega zbora. — Barcelona: 22.10 prenos iz opere — Praga: 19.30 simfonični koncert češke filharmonije: Ruska glaba. — Leipzig: 20.15 poljuden orkestralni koncert. — Stuttgart: 16.15 pop. koncert, 20 koncert. Men'sohn: uvertura k »Sen kresne noči« — Grieg: Druga Peer-Gynt suita — Schumann: Pesmi za klavir iz op. 48 — Rubinstein: Valse Caprice — Gal: Dva intermezza v F-duru in B-duru — Schumann: Tri pesmi s klavirjem — C. Cui: Berkeuse; Kantabile; Orientale iz op. 59 — Strauß: Pravljica iz orientala, valček, 21.30 prenos iz Mannheim: Irena. Eden poje Rich. Straußove skladbe, 22.30 laha glaba. — Frankfurt: 20 prenos ruskega koncerta iz Berlina. — Rim: 20.40 »La danza delle Libellule«, operela v 3 dej. (Lehar). — Paris: 22 odlomki iz opere »Favorite«, opere v 5 dej. (Donizetti). — Oslo: 20 prenos iz Stockholm: »Mignon«, opera v 3 dej. (Thomas). — Berlin: 17 produkcija Mozartovih otroških skladb, 20 koncert ruskega državnega zbora (bivši carski zbor). Rahmanninov: Velika maša, 1 del: 1. Pridite, molimo! 2. Hvali, duša moja, Gospoda. 3. Srečen oni. 4. Ti sla'ka luč. 5. Gospod, zdaj odpusti svojega hlapca. 6. Božja mati in Devica. 7. Psalm: Slava Bogu na višavah. 8. Hvalite ime Gospodovo. 9. Hvaljen bodi, o Gospod. — II. del: 1. Ko smo videli vstajenje Gospodovo. 2. Hvali, moja duša, Gospoda. 3. Veliki slavošpev: Slava Bogu na višavah 4. Danes je prišlo odrešenje. 5. Ti, ki si vstal. 6. Tebi, ki za nas bojuješ se... — Dunaj: 16.15 laha gl'ba, 19.30 prenos iz opere: Trionfator, opera v 4 dej. (Verdi). — Varšava: 20.30 laha glaba.

Petek, 13. januarja:

Zagreb: 20 koncert v proslavo 1000. emisije zagrebške radio-postaje. — Breslau: 20 »kraljevski otroci«, pravljica opera v 3 dej. (Humperdinck). — Praga: 20.10 angleška glaba (petje, klavir, violina in orkester), 21.20 laha glaba. — Leipzig: 20.15 simfonični koncert. — Stuttgart: 16.15 pop. koncert, 20 simfonični koncert filharmoničnega orkestra. — Frankfurt: 20 simfonični koncert. — Brno: 20.25 »Strajk penatov«, igra s petjem. — Rim: 20.45 vokalni in instrumentalni koncert. — Paris: 22 Gounodova dela (zbor, orkester in številni artisti). — Oslo: 20 koncert simfoničnega orkestra. — Langenberg: 20.15 večerni koncert (pester spored). — Berlin: 21 odlomki iz popularnih oper, 22.30 orkestralni koncert ruskega zbora balalajk. — Dunaj: 16.10 laha glaba, 20.30 izbor iz Schubertovih del. — München. 20 »Euryantia«, romantična opera v 3 dej. (Weber). — Varšava: 20.15 simfonični koncert varšavske filharmonije.

Dnevne novice

KOLENDAR.

Torek, 10. januarja, Pavel, Agaton, Kundiav. — Solnce vzhaja ob 7.44 zjutraj in zahaja ob 4.29 popoldne.

Dunajska vremenska napoved za 10. januar. Toplo izpremenljivo vreme brez bistvenih padavin, posebno v južnih Alpah brez padavin.

ZGODOVINSKI DNEVI.

10. januarja: 1912 je bil dr. Ivan Susteršič imenovan za kranjskega deželnega glavarja. — 1909 je bil v Ljubljani velik manifestacijski shod za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — 1876 je pričela izhajati tržaška »Edinost«. — 1778 je umrl naravoslovec Karl pl. Linne. — 1816 se je rodil italijanski pisatelj Salvatore Farina. — 1860 je pričel izhajati »Učiteljski tovariš«.

*

★ **Župnim uradom!** Povodom veselega dogodka, ki se te dni pričakuje v naši kraljevski hiši, se v zvezi z brzojavno gospoda ministra za vere z dne 9. januarja naroča župnim uradom, naj se ta veseli dogodek, čim se bo o njem zvedelo, naznanj ljudstvu s slovenskim zvonjenjem in naj se v vseh župnih in duhovniških cerkvah opravi naslednji dan zahvalna pesem s pripadajočimi molitvami, kakor so predpisane za državne praznike. — Skofjski ordinariat v Ljubljani, dne 9. januarja 1928. — † Anton Bonaventura, škof.

★ **Osebnostna vest.** S poslednjim ukazom je pomaknil v 2. skupino I. kategorije g. Leonid Pitamic, redni profesor na pravni fakulteti v Ljubljani.

★ **Lep uspeh SLS v Ptuj.** Preteklo nedeljo so se vršile v Ptuj občinske volitve, pri katerih je SLS prvič nastopila samostojno in dosegla nepričakovano lep uspeh. Dobila je 155 glasov in 5 odbornikov. Napredna narodna gospodarska lista je dobila 179 glasov (6 odbornikov), Nemci 254 glasov (8), socialni demokrati 112 glasov (4), radikali 78 glasov (2).

★ **Okrajni zbori delegatov SLS v Gornji Radgoni.** Murski Soboti in Črncovci so prav lepo uspeli. Udeležba je bila povsod izredno razveseljiva. V Gornji Radgoni je poročal narodni poslanec g. dr. Hohnjec in oblastni poslanec g. Neudauer, v Murski Soboti narodni poslanec g. Jerič, v Črncovcih pa narodni poslanec g. Klekl in oblastni poslanca gg. Osterc in Litrop. Ob zaključku vsakega zbora je govoril zastopnik tajništva SLS v Mariboru oblastni poslanec g. Ovcar o naši politični organizaciji. Na vseh zbora so bile izrečene našim poslancom zaupnice.

★ **Zlato poroko** bosta praznovala 13. januarja na svojem posestvu v Mestnem vrhu pri Ptuj dolgoletni poslanec v štajerskem deželnem zboru in bivši župan šoštanski g. Ivan Vošnjak s soprogo Emo, rojeno Prager. Vošnjakova hiša je bila svojčas v šoštanski žarišče narodne zavednosti in zbirališče vseh narodnjakov. Današnja jubilejntka je slovela po svoji dobrosrčnosti in gostoljubnosti.

★ **V službo pri finančnem ministrstvu** sta bila sprejeta diplomirana geometra g. Josip Muren in g. Slavko Troha.

★ **Umrla je** na Catežu ob Savi g. Helena Zevnik, posestnica. Pogreb bo v sredo popoldne.

★ **Popravljamo.** V številki z dne 8. januarja se nam je v poročilu o seji naše državne dijaške zveze vrnila neljuba pomena. Ugotavljamo, da Hrvatji niso bili proti slovenščini v skupnem dijaškem listu.

★ **Poroka.** V Belgradu se je poročil na sv. Treh kraljev dan g. Janez Selan z gdnjo Slavo Jurca.

★ **Razstava fotografij na Dunaju.** Fotografiska družba na Dunaju priredi 2. februarja razstavo fotografskih slik amaterjev in poklicnih fotografov. Za Jugoslavijo je prevzelo zbiranje slik za to razstavo tujsko-prometno društvo v Zagrebu, ki poziva vse naše fotografe, da pošljejo lepe slike iz naše države: pokrajinske motive, arhitekture, folkloristično gradivo.

★ **Tečaj za sobne slikarje.** Kakor smo že javili, priredi umetniška šola »Probuda« v Ljubljani v dogovoru z uradom za pospeševanje obrti praktični tečaj za sobne slikarje. Na tem tečaju bodo imeli naši slikarski mojstri in pomočniki priložnost, da se izvežbajo v moderni ornamentiki na temelju domačih motivov. Poleg predavanj o barvnih sestavih in o modernem in narodnem ornamentu se bodo vršile vaje v sestavljanju ornamentov, v rezanju patron in v prenašanju istih na steno. Tečaj, ki je za udeležence brezplačen, se prične 16. januarja ob 8 zjutraj v poslopju Tehnične srednje šole. Interesenti naj ne zamude te prilike ter naj se prijavijo pravočasno uradu za pospeševanje obrti (Krekov trg 10), kjer izvedo posameznosti.

★ **Smrt v hipni blaznosti.** Dne 30. decembra 1927 okrog 1 zjutraj je posestnik Anton Koželj na Dobravi, občina Dobričice v stanju hipne blaznosti zapustil posteljo, se podal iz hiše ter skočil v blizu hiše nahajajoči se vodnjak, kjer je utonil. Ko je žena alarmirala sosede, so potegnili nesrečnega mrtvega iz vodnjaka.

★ **Smrt vsled preobčila alkohola.** Janez Pavlič, 36 let star, iz Sele, okraj Kranj, je bil zaposlen kot dninar pri posestniku Janezu Krevsu v Prečni pri Novem mestu. 3. januarja popoldne se je tako napil žganja, da je po-

noči nato v hlevu svojega gospodarja umrl. Žganje je pil v sosednji vasi.

★ **Pašičeva hiša v plamenih.** V Belgradu je nastal v nedeljo popoldne požar v enonadstropni hiši na vogalu Skopljanske ulice in Terazij, nekdanji lasti pokojnega Nikole Pašiča. V hiši je bil nameščen modni salon. Sluga modnega salona je zakuril peč in lokal zapustil. Iskre iz peči so vnele leseno omaro, nakar je požar objel ves prostor. Požar je prvi opazil advokat dr. Marinković in pozval gasilce, ki so požar naglo pogasili. Škoda znaša 50.000 Din. Tekom požara se je pripetila težja nesreča. 18 letna uradnica Marinkovičeva, hčerka ravnateljice zaječarske gimnazije in Pašičevega sinovca, je skočila iz prvega nadstropja skozi okno pet metrov globoko na tla in si zlomila nogo. Modni salon je popolnoma pogorel.

★ **Dražbeni oklic.** V dražbenem oklicu okrajnega sodišča v Murski Soboti je pomotoma naveden datum 3. januarja za dražbo posestva v Cankovi. Pravilen datum je 3. februarja.

★ **Železniška nesreča v Zagrebu.** V nedeljo 8. januarja ob 6 zjutraj se je pripetila na zagrebiškem tovornem kolodvoru v Černomeru, predmestju Zagreba, velika železniška nesreča. Ob 6 zjutraj je odšel s kolodvoru Sava osebni vlak št. 616 proti Ljubljani. Ko je vozil vlak ravno preko tovornega kolodvoru v Černomeru in se ni vozil s polno brzino, se je na koncu tovornega kolodvoru zadel v tovorni vlak št. 41. II., ki je bil pomotoma postavljen s stranske na glavno progo. Lokomotiva osebnega vlaka se je z vso silo zadel v prvi tovorni vagon, nastorjen s premogom, ter ga popolnoma razbila. Radi strahovitega udara sta bila razbita še naslednja dva tovorna, ravnotako s premogom naložena vagona. Deloma je bil razbit tudi četrti vagon. Lokomotiva sama je precej poškodovana, vendar je še sreča, da ni eksplodiral parni kotel. Med potniki, večinoma Slovenci, je nastala panika, da si bilo nikakih človeških žrtev. Ker je na progi ležalo na kupe železa, lesa, premoga ter ostankov razbitih tovornih vagonov, je bil promet seveda prekinjen in onemogočen; vlak z ene kakor z druge strani so čakali, da se proga očisti. Ko se je to zgodilo, so odšli najprej brzi in ekspresni vlaki — Krivda za nesrečo zadene baše prometnega uradnika na tovornem kolodvoru, ki se ni pobrigal za to, da se odstrani tovorni vlak z glavne proge. Materjalna škoda je ogromna.

★ **Človek z nešteti imeni.** Zagrebska policija je te dni aretirala nekega Ivana Remetiča, doma iz Uskoka pri Stari Gradski. Remetič je sicer samo 29 let star, pa je izvršil gotovo najmanj 29 goljufij v na manj 29 različnih krajih pod najmanj 29 različnimi imeni. Še na policiji je Remetič trdil, da mu je ime Milan Spajič, da je pravoslavne vere in da je trgovski potnik. Šele na podlagi prstnih odtisov in daljšem zaslišanju je Remetič priznal, da se ne piše Spajič, ne Biser, še manj pa Sinoljelič Gučić, Radičević ali kako drugače po imenih, ki si jih je po potrebi nadel. Ker je njegovih grehov vse polno in so med njimi nekateri prav veliki — med drugim je tudi pobegnil od vojakov — je bil prebrisani Ivan (Milan, Janko, Peter itd.) Remetič (ter vse ostalo) izročen sodišču.

★ **Amerikanez okradel.** Te dni se je vrnil v domovino iz Amerike Uroš Bubalo iz Like. Ko je prišel v Zagreb, je shranil svojo prtljago pri nekem Stjepanu Sprajcu. Ko je Bubalo že sedel v vlaku na pot domov, je opazil, da mu je zmanjkal zavoj z raznimi svilenimi robci in drugimi rečmi v vrednosti 2000 Din, kar nazadnje tudi za »Amerikanez ni malenkost. Bubalo je takoj prekinil vožnjo in se vrnil v Zagreb, kjer je vso stvar prijavil policiji. Pri hišni preiskavi na Sprajčevem stanovanju so našli vse ukradene predmete in jih vrnili lastniku. Sprajce, ki je policiji že znan kot star tat, je bil aretiran.

★ **Smrt na nesrečo na železniški progi.** V Zagrebu je lokomotiva povozila I. Sekuličeva, ženo opankarja. Bila je na mestu mrtva.

★ **12.412 aretacij** je bilo izvršenih v letu 1927. v Zagrebu. Kriminalna statistika navaja 5 ubojev in 4 rope. Največ je bilo tatvin, po neverb in goljufij. Roparskega umora v letu 1927. zagrebska kriminalna statistika ne beleži nobenega.

★ **Za razbojnika sta ga imela.** Trgovec Pero M. iz Bosanskega Novoga se je pred dnevi vozil na progi Sunja—Bos. Novi v istem kupeju kot dva orožnika. Ko sta orožnika opazila trgovca, sta se pričela med seboj šepetati, eden od njih je izvelkel iz torbice neko fotografijo in pričel primerjati trgovca z njo. Potem je stopil k njemu in mu dejal, da ga smatra za razbojnika Vasilija Rodiča, ki je pobegnil iz sodnih zaporov v Bihaču. Trgovec se je pričel smejeti in šaliti z orožnikoma ter jima ponudil stavo, češ, da plača za dva litra vina, če je on res Vasilij Rodič, v nasprotnem slučaju pa naj bi ona dva plačala za vino. Orožnika nato nista pristala, vendar pa nista nehala paziti nanj. Malo ju je sicer iznenadilo, da toliko ljudi spoštljivo pozdravlja dozdevnega »razbojnika«. Na neki postaji je trgovec izstopil in povabil orožnika v restavracijo, da tam ugotovita njegovo identiteto. V restavraciji je trgovec naprosil restavraterja, naj pove, kdo je on. Gostilničar se je začudil in poprašal, čemu naj to pove, ko se vendar že davno

poznata. Na ponovno zahtevo je gostilničar povedal trgovcu ime. Ko sta orožnika to slišala, sta spoznala, da ta resnično ni razbojnik Rodič in sta ga izpustila. Tako je bil ta trgovec nekaj časa razbojnik, čeprav je drugače pošten človek.

★ **Za osveženje krvi** pijte skozi nekaj dni vsak dan zjutraj čašo naravne »Franz-Josef«-grenčice. Po mnogih zdravniških predpisanih »Franz-Josef«-voda urejuje delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in v specerijskih trgovinah.

Fond za slovensko Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo

Poziv slovenski javnosti, naj prispeva v Fond za Akademijo in Galerijo, ki bo podlaga za ustanovitev naših najvišjih prosvetnih zavodov, je našel popolno razumevanje. Objavljamo prvi seznam prispevkov v vrednosti slovenski javnosti in bomo poslej redno priobčevali imena darovateljev v časovnem redu.

A. Ustanovitelj Akademije in Galerije (dar najmanj 100.000 Din): Mestna občina ljubljanska je z dopisom št. 10.667/27 (4. apr. 1927) vložila 300.000 Din. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je izplačala 15. aprila 1927 znesek 100.000 Din.

B. Zidarji Akademije in Galerije (dar najmanj 10.000 Din): Mestna občina celjska je z dopisom št. 4126/27 (16. sept. 1927) obvestila upravo Fonda, da je postavila v proračun 50.000 Din za Fond. Teboveljska premogokopna družba v Ljubljani je izplačala dne 20. dec. 1927 znesek 50.000 Din.

C. Darovali oziroma vložili so: po 5000 Din: Mestna občina Ptuj; po 3000 Din: Neimenovani; po 2000 Din: Mestna občina Kamnik, mestna občina Kranj; po 1500 Din: mestna občina Brežice; po 1400 Din: univ. profesor dr. Matija Murko v Pragi; po 1000 Din: msgr. Viktor Steska, prof. Simon Dolar, univ. prof. dr. Izidor Cankar, tržka občina Konjice, občina Mežica, občina Dobrunje; po 600 Din: dr. France Stelč, dr. Josip Regali; po 350 Din: tržka občina Sv. Trojica v Slov. goricah; po 250 Din: občina Zagorje ob Savi; po 200 Din: občina Moste pri Ljubljani; po 120 Din: Alojz Smrekar, Ljubljana; po 100 Din: Orlovski krožek na Verdu, Orliški krožek na Verdu, občina Rakek, občina Kokarje, občina Dravograd, občina Ljubno; po 50 Din: vesela družba pri Bergantu, občina Rajhenburg, občina Gradišče ob Dravi; po 20 Din: občina Spodnje Sečev (Rog, Slatina).

Narodna galerija, kot upravitelj Fonda, izreka vsem darovateljem iskreno zahvalo za razumevanje in podpiranje naše največje kulturne naloge ter prosi ostale slovenske občine, zavode in posameznike, naj sledijo zgledu prvih darovateljev. Fond ima svoj lastni čekovni račun v Ljubljani, št. 10.535.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKAREN.

Drevi imata nočno službo: Bohine na Rimski cesti in Levstek na Rečevski cesti.

★ **Proslava rojstnega dne kraljice Marije v Ljubljani.** Včeraj se je, kakor v vseh mestih Jugoslavije, tudi v Ljubljani praznoval rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije. Zastave so se pojavile na vseh javnih in na številnih privatnih postojih že v nedeljo, včeraj, na rojstni dan sam pa se je odelo vse mesto v zastave. V nedeljo zvečer in v ponedeljek zjutraj so na gradu streljali s topovi. Ob 10 dopoldne se je vršila v stolnici slovenska služba božja, katero je celebriral g. stolni prošt Andrej Kalan. Slovesni službi božji so prisostvovali med drugimi: veliki župan dr. Vodopivec, oblastni predsednik dr. Marko Natlačen, divizijski poveljnik general Kalafatović, mestni komisar dr. Mencinger in številni zastopniki raznih javnih in drugih korporacij. Po slovesni službi božji se je vršila pred stolnico vojaška parada. Slovesna služba božja se je vršila ob 9 tudi v tukajšnji pravoslavni kapeli, kjer je opravil sveto daritev prota g. Jankovič, ob 10 pa v protestantski cerkvi. Uradi državnih in drugih oblasti včeraj niso uradovali. Na večer se je vršil po mestu vojaški obhod z bakljado.

★ **Tečaj za vzgojo oblikovanja glasu** priredi Prosvetna zveza prihodnji teden. Tečaj vodi g. dr. Egenolf iz Berlina, priznani evropski strokovnjak na tem polju. Tečaj se prične v ponedeljek ob 5 popoldne za prvo skupino duhovnikov, ob 6 za drugo skupino in ob 8 za starešine. Kdor se želi predavanja udeležiti, naj se zgleda do sobote v pisarni Prosvetne zveze. Solnina znaša za vseh deset ur Din 200, za posamezno uro na dan pa Din 80. Opozorjamo na ta tečaj vse gg. duhovnike, profesorje, odvetnike, predavatelje, učiteljstvo in pevce ter pevke. Ako se bo prijavilo slednjih vsaj deset, bo za nje poseben tečaj od 7 do 8 zvečer.

★ **Okultistične vede** zanimajo slehernega v naši dobi. Zato priredi Prosvetna zveza v nedeljo 15. januarja veliko skioptično predavanje v veliki dvorani hotela Union ob 5 popoldne. Predava vseučiliški profesor g. dr. L. Ehrlich o spiritizmu.

★ **Umrla je** preteklo nedeljo v splošni bolnici g. Marija Lotrič, soproga kurjača

državne železnice v pokoju. Pokopali jo bodo danes ob pol 4 popoldne.

★ **Zakaj je bila odpovedana sobotna opera** predstava »Hoffmannove pripovedke« s gostom g. Križajem? Podpisana uprava prosi za priobčitev sledečega pojasnila: Prvotno je bilo določeno, da poje basistovski partijo v »Hoffmannovih pripovedkah« g. Rumpelj. G. Rumpelj je obbolel. Uprava je nato pozvala g. Križaja, da bi pel on to vlogo. Slučajno je bil g. Križaj iz Zagreba odsoten in bi se moral vrniti v petek zvečer. To je javila g. soproga upravi. G. Križaj je zamudil vlak in prišel v Zagreb šele v soboto zjutraj in bil povrh še prehlajen. Obvestil je upravo ob 11, da mu ni mogoče priti pravočasno v Ljubljano in da je indisponiran. Edinji pevec v Jugoslaviji, ki to partijo poje, je g. Jurjenčev v Belgradu. Tudi on ne bi mogel dospeti pravočasno. Dati kako drugo opero je bilo nemogoče, ker je tudi g. Gospod. nov bolan. Dalje je odigrala opera od 1. do 8. že čsem predstav in je bil ansambel izčrpan. Igranje operete je bilo nemogoče, ker je celokupen operetni ansambel zaseden v »Mnogo hrupa za nič«. Uprava prosi občinstvo, da vzame navedene razloge na znanje, upoštevajoč okolnosti, ki so posledica preobloženosti članov, iz katere izvirajo vse slične neprilike ter oprsti v podobnih slučajih. — Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani: Ing. Kregar.

★ **Občni zbor državnih uradnikov.** V nedeljo ob 10 dopoldne se je vršil v belj dvorani hotela Union občni zbor Zveze državnih namestencev. Ob precej šibki udeležbi je otvoril občni zbor mesto predsednika g. Lillega prvi podpredsednik vladni svetnik Svetek. Po predsedstvenem pozdravu je podal tajništvo poročilo tajnik g. Joža Bekš. Tajništvo poročilo razpravlja med drugim o položaju vpo. kojencev, o stališču uradnikov napram novemu stanovanjskemu zakonu, o vprašanju zdravljenja uradnikov v državnih bolnicah ter končno tudi o nekaterih zamotanih zadevah v organizaciji sami. Blagajniško poročilo je podal g. Ignac Rus. Po poročilih se je vnela izredno živahna debata, tekoma katere se je začelo tudi vprašanje, kaj ukreniti, če se morebiti uradniške doklade znižajo. Vladni svetnik g. dr. Ogrin je predlagal resolucijo, v kateri zahtevajo uradniki med drugim, da naj se iz državne službe odstranijo nekvalificirani uradniki, da se izvede depolitizacija uprave ter da se iz izbire iz državne službe vsaka korupcija in podkupovanje uradnikov. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Pri volitvah je bil izvoljen večinoma stari odbor. Občni zbor je trajal do 1 popoldne.

★ **Zaključek samaritanskega tečaja.** V nedeljo 15. januarja se vrše ob 10 dopoldne v Mestnem domu izpiti samaritanskega tečaja, ki ga je oblastni odbor Rdečega križa vršil v zadnjih treh mesecih v Ljubljani. Udeležilo se je tega samaritanskega tečaja zelo veliko šte. vilo zlasti poklicnih in prostovoljnih ljubljanskih gasilcev. Ta prvi samaritanski tečaj se na prej omenjenem obnem zboru vpr. do funkcionarjev Rdečega križa in zastopnikov oblasti z javnim izpitom slovesno zaključil.

★ **Elizabetna in Vincencijeva družba** Trnovo-Krakov se zahvaljuje vsem onim, ki so pripomogli, da je bilo obdarovanih na novega leta dan 80 ubožnih otrok.

★ **Požar na Tržaški cesti.** V soboto ob pol 11 zvečer je izbruhnil požar v stanovanju zdravnik dr. Kanca na Tržaški cesti 45. Požar je nastal na ta način, da se je vnel dimnik nad kuhinjo, nakar se je ogenj razširil na leseni strop in od tu na kuhinjsko pohištvo. Pozvana je bila gasilska postaja. Gasilec so požar ugasili v teku pol ure. Med gašenjem je prišlo do neljubega incidenta med nekim prostovoljnim gasilcem in policijsko asistenco. Ogenj je napravil za približno 10.000 Din škodo.

★ **Poročni prstani** pri F. Čuden, Prešernova ulica 1.

Maribor

★ **Proslava kraljičinega rojstnega dne v Mariboru.** Kraljičin rojstni dan smo obhajali slovesno. Ob 10. uri je daroval g. stolni prošt slovesno sv. mašo z zahvalno pesmijo. Pričujoči so bili prevzvišeni g. škof dr. Andrej Karlin ter zastopniki civilnih in vojaških uradov. Po končani cerkveni slovesnosti je četa vojakov med sviranjem vojaške godbe odhorkala v vojašnico Vojvode Mišiča, dočim so zastopniki odšli na veliko županstvo, da izrazijo častitke Njenemu Veličanstvu kraljici Mariji. Vsa slovesnost se je zvečer zaključila z oficirskim elitnim plesom v Götzovi dvorani.

★ **Dnevnik škofa Slomška najden.** Dnevnik škofa Slomška je našel znani zgodovinar g. dr. Fran Kovačič v prezidijalnem arhivu lavantinske škofije. Dnevnik je pisan lastno ročno in izredno zanimivo. Na podlagi tega dnevnika se bo dognalo, da je bila mati rajnega vladike rojena v Črešnjicah.

★ **Smrti slučaj v Mariboru.** V Mariboru je umrl znain zobozdravnik dr. Edvard Wiesinger v starosti 68 let. Rajni je bil po celem Mariboru znana osebnost in original po svojem obnašanju. Pogreb bo v sredo ob treh popoldne. — V visoki starosti 85 let je umrl tovarniški ravnatelj v pokoju g. Karl Psehun, ki bo pokopan danes popoldne ob dveh. — Po dolgotrajnem bolehanju je mirno v Gospodu zaspal 30 letni inženerski kandidat g. Primož Stossier, sin znanega gostilničarja. Pogreb bo danes ob treh popoldne. — Zavratni bolezn

Dr. Lovro Sušnik:

Podrobna preosnova našega šolstva

Pote mko smo obravnavali na tem mestu splošne prosvetne smernice, ki jih je postavila tozadevna postavljena komisija v Belgradu, hočemo podati predloge te komisije glede posameznih vrst in stopenj šol ter ljudske prosvete.

OSNOVNE ŠOLE.

1. Številčna razdelitev osnovnih šol po državi je tako neskladna, da se mora čimprej začeti s sistematskim ustanavljanjem osnovnih šol. Osnovni šoli se mora posvetiti več pozornosti.

Da pridejo narodne mase v širšem obsegu do šole, je potrebno:

2. Ker osnovne šole v 4 razredi šolanja, (kot zaključno šolanje), ne odgovarjajo cilju, ki se zahteva od njih v pogledu psihološkega razvoja in potreb naroda, morajo trajati osnovne šole 8 let v 2 tečajih: v nižjem s 4 leti in v višjem s 4 leti.

3. Osnovna šola v nižjem tečaju mora biti povsod enaka.

4. Višji tečaj se odvarja stopnjama in pouk se naj uredi po krajevnih razmerah in potrebah. Z otvarjanjem višjega tečaja naj se začne že z začetkom novega šolskega leta.

5. Osnovno šolo je treba prilagoditi lokalnim in nacionalnim potrebam.

6. V osnovnih šolah višjega tečaja se pouk lahko vrši z rednim obiskovanjem šole ali periodično; značaj šole mora biti praktičen in tak, da odgovarja razmeram in potrebam ljudstva. V njej se mora pridobljeno znanje razširiti in utrditi.

7. Za popolno in skrajšano osnovno šolo je treba predpisati programe in izdelati potrebne knjige.

8. Najti je treba pota, da se šolajo tudi revni in defektni otroci, kakor se mora voditi račun tudi o posebno nadarjenih otrokih.

MEŠČANSKE ŠOLE.

1. Meščanske šole se odvarjajo v krajih z gostejšim prebivalstvom.

2. Da se razbremenijo gimnazije, da se zadosti ekonomski želji in potrebi, da se otroci pripravijo za življenje, je treba začeti takoj s stvarjanjem in odpiranjem meščanskih šol. Dosedanje meščanske šole pa se morajo reformirati.

3. Prehod iz meščanskih šol v gimnazijo je mogoč samo pri otrokih odlične priprave in po položenem izpitu.

4. Koedukcija v teh šolah sme biti po potrebi, drugače morajo biti moški in ženske ločeni.

5. Cilj meščanskih šol je, da po krajevnih razmerah in potrebah pripravijo deco v obrtnem, pridobitnem, trgovskem itd. smislu z ozirom na razmere in ekonomske smeri. Ker je to specialna šola, naj se otežkoči prehod iz nje v srednje šole brez praktičnih pravcev.

6. V skladu s smernicami teh šol je treba pripravljati tudi učno osebje, programe in knjige.

7. Isti tipi teh šol morajo biti enoliki v celi državi.

UČITELJSKA.

1. Današnje učiteljske šole je treba preosnovati tako, da se podaljša šola na 5 let

**Prispevajte
v Fond za Akademijo
znanosti in umetnosti in za
Narodno Galerijo
v Ljubljani!**

Strašna eksplozija v Berlinu

Poročali smo že, da se je v Berlinu radi eksplozije podrla hiša v aleji Landberg. Iz razvalin so dosedaj potegnili 10 mrljev. Vzrok eksplozije še ni pojasnjen. V hiši se je nahajala naprava za hlajenje amonijaka, potem depot svetilnega plina in pa bencinski depot, v

s tem, da se v prvih 3 letih uče splošne vede, v ostalih dveh pa strokovne s posebnim ozirom na prosvetno delo med ljudstvom.

2. Učitelj mora po dveh letih praktičnega udejstvovanja polagati izpit o sposobnosti, s katerim mora pokazati pripravo za nadaljnje delo. Programe za te izpite je treba podrobno ugotoviti in zenačiti.

3. Z ozirom na nadaljevalne in višje osnovne šole kakor tudi ljudskoizobraževalno delo naj se obrne v učiteljskih posebna pozornost tudi gospodarski izobrazbi kandidatov.

4. Učiteljska naj so po kulturnih središčih internatsko urejena, z najboljšimi učnimi močmi, z ugodnostmi za učitelje in dijake. Dati jim široke kompenzacije v kabinetih, ekskurzijah itd.

5. Učitelji vadnic ob učiteljskih naj bodo absolventi višje pedagoške šole in te šole je treba urediti in oskrbeti z najmodernejšimi sodobnimi sredstvi.

6. Pri učiteljskih naj bodo kot vežbališča nižje in po možnosti tudi višje kmetijske šole.

7. Pri ženskih učiteljskih naj bo poleg vadnice kot vežbališče za gospodinjstvo tudi gospodinjstva šola.

8. Učiteljske ni treba reducirati, ker jih ni zadosti. Treba jih je pa reformirati. Še več: zavoljo forsiranja osnovnega šolanja je treba razen reformiranja učiteljske njihovo število povečati, toda biti morajo v vsakem oziru sodobna in natančno urejena.

VIŠJE PEDAGOŠKE ŠOLE.

Višje pedagoške šole morajo ostati in se razviti v 2 dveletna tečaja. V nižjem tečaju se bodo pripravljali učitelji za meščanske šole in okrajni nadzorniki, v višjem pa učitelji za učiteljska in oblastni šolski nadzorniki. Eno mnenje je, da se pripravljajo v višjem tečaju samo pedagogi in da se jim poda v vseh smernicah pedagoške vede razvita izobrazba. Ti kandidati morajo imeti tudi srednješolsko maturo.

Drugo mnenje je, da se podaja v višjem tečaju poleg pedagoške strokovna izobrazba tudi iz ostalih predmetov, da bi se tako pripravili učitelji za učiteljska tudi za druge predmete poleg pedagoških.

Potrebno število kandidatov se sprejema v višjo pedagoško šolo z natečajem, a razen tega se dovoljuje obiskovanje te šole kandidatom tudi na lastne stroške.

SREDNJE ŠOLE.

1. Potrebne so srednje šole, ki naj pripravljajo mladino na vseučiliške študije. Te srednje šole so lahko popolne (osemrazredne) in nepopolne (štirirazredne). To naziranje je prevladalo, da bi bilo izraženo tudi mnenje, da bi štirirazrednih srednjih šol ne bilo treba.

2. V diskusiji o tipih srednjih šol, ki so nam potrebni, je bilo soglasno mnenje, da rabimo: klasične gimnazije, realne gimnazije in realke.

3. Čeprav se naj obdrže vsi ti trije tipi, vendar naj bo osnovni tip realna gimnazija; klasične gimnazije in realke naj se puste ondi, kjer jih ljudstvo zahteva in želi. Po udarjalo se je z nekaterih strani, da bi bilo treba obračati tem šolam, zlasti klasičnim gimnazijam, posebno pozornost, zadržati jih ondi, kjer ni drugih srednjih šol, ne pa samo tam, kjer je še kakšna srednja šola.

Z ozirom na današnje število srednjih šol in na potrebe, katerim morajo one zadoščevati, njih število ne le ni previsoko, ampak je v znatni meri nezadostno ter bi vsaka redukcija srednjih šol bila nedvomno škodljiva za bitne prosvetne interese našega naroda. Zlasti bi redukcija bila neupravičena, če se uklinjene srednje šole (v glavnem nižje) ne bi takoj zamenjale s strokovnimi šolami (me-

ščanskimi i. dr.), po katerih se tudi čuti velika potreba.

PRIVATNE SREDNJE ŠOLE.

Otvorjanje in vzdrževanje srednjih šol se more dovoliti tudi oblastem, okrožjem, okrajem in prizanim korporacijam.

Ureditev teh šol in profesorske kvalifikacije morajo odgovarjati zakonu o srednjih šolah. Dopi-titi se more tudi otvarjanje privatnih poskusnih (oglednih) srednjih šol, toda pravo javnosti se jim sme dati šele potem, ko pokažejo zadostne uspehe pri delu.

Za narodne manjšine se bodo otvarjale samo državne srednje šole.

Ministrstvo prosvete se bo potrudilo, da se ugled srednje šole zaščiti tudi pred privatnimi nestrokovnjaki in pogosto čisto spekulacijskimi tečaji, katerih osnovevalci si samolastno prisvajajo naziv posameznih vrst srednje šole.

UNIVERZE.

Število univerz in fakultet v državi ni preveliko ter ga ne gre zmanjšati, temveč je nasprotno potrebno, da se one izgradijo in da se jim dajo na razpolago potrebna sredstva za njihovo delo, ker se bo mogel samo tako celokupni pouk in prosveta dvigniti na stopnjo, ki jo želimo, in ker bodo mogle univerze samo tako izvršiti svojo visoko nalogo in obveznost do države in naroda.

Univerze bodo tem boljše, čim višji bo naš splošni kulturni nivo in v kolikor bodo boljše pripravljene dijaki, ki stopajo iz predhodnih šol na univerze.

V okvirju svoje avtonomije bodo univerze podvzele potrebne reforme, da bi se tako delo na univerzah v vseh smereh boljše organiziralo, torej zlasti: samostojno obdelovanje znanosti s strani profesorjev, pripravljanje večjih strokovnjakov in odgoj nemega naraščaja.

Posebno se bodo brigale univerze za izobraževanje širših ljudskih mas in popularizacijo vede poleg ljudskih vseučilišč.

STROKOVNE ŠOLE.

Iz zelo obširnega gradiva za preureditev strokovnih, poklicnih in specialnih šol naj povzamemo na kratko le nekaj misli, ki se tičejo najbolj splošnih, t. j. kmetijskih, obrtnih in trgovskih.

KMETIJSKI POUK.

Kmetijski pouk med ljudstvom naj se širi v osnovnih (nadaljevalnih) šolah, zimskih kmetijskih šolah odn. tečajih, enoletnih specialnih in dveletnih nižjih poljedelskih šolah.

Kakor v mestih obrtnotrgovski, tako naj goji na deželi višja osnovna (nadaljevalna) šola kmetijski, gospodarski in gospodinjstvi pouk z ozirom na krajevne potrebe in smeri. Vsaka šola naj ima dober šolski vrt in druge potrebne stvari za nazoren oz. praktičen pouk, goji naj poučne izlete na vzorne naprave in drugo.

Zimske kmetijske šole naj bi se vršile izmenoma v vsaki večji vasi enega sreza za osebe nad 16 let, ki se prostovoljno javijo. Šola bi imela dva tečaja po 3-4 mesece po 2-3 ure zvečer v osnovni šoli ali drugod. Predavali bi po en kmetijski strokovnjak, učitelj, zdravnik, ev. še živinozdravnik in gozdar. Upravljal bi jih krajevni odbor, ki bi poskrbel potem občine tudi za lokal i. dr., ostale stroške bi nosila država odn. oblastne samouprave.

Nižje kmetijske šole, ki jih je sedaj 11, so treh vrst: poljedelske, živinorejske in vinarstvosadljarske, vsaka s 30-60 ha zemljišča. Dveletni pouk je predvsem praktičen.

Specijalne kmetijske šole s primernimi zemljišči so enoletne in obstoje le v krajih z višje organizirano osnovno šolo. Sedaj jih je

14, a njih število bi bilo treba povečati, da bi dobila vsaj vsaka oblast eno.

Nižje in specialne kmetijske šole so prešle sedaj v upravo oblasti, kar bi utegnili biti ponekod v njihovo škodo — kot se nekateri boje: pri nas se tega gotovo ni bati. Zahteva, da naj se vrnejo državi, za Slovenijo pač ni na mestu.

Srednje kmetijske šole (v Valjevu, Križevcih in Mariboru) bi se lahko podaljšale na pet let. Te in pa poljedelsko-gozdarski fakulteti v Zagrebu in Belgradu vzgajajo strokovni naraščaj (učitelje, ekono-me, inženjerje itd.).

Da bi dobili učiteljski kandidati primer-no kmetijsko izobrazbo, naj bi posečali v 5. letu pouk na nižjih ali specialnih kmetijskih šolah, ali pa, če se študijska doba na učiteljski enako poviša za eno leto, naj bi se nastavil na vsakem po en agronom, ki bi predaval v vsakem razredu po 4 ure na teden vse potrebne predmete in vodil vaje na šolskem posestvu. Tak pouk naj bi se uvedel tudi za bogoslovce.

OBRTNOTRGOVSKI POUK.

Obrtni in trgovski pouk dajejo najprej splošne vajeniške šole — po dovršeni osnovni šoli. Ta pouk naj se vrši podnevi med delovnim časom, ne pa zvečer. V večjih krajih naj bo razdeljen po profesijah; strokovne predmete naj poučujejo samo veščaki.

Strokovne obrtne šole naj se ustanove po vseh delih države v skladu s potrebami kraja. Vsaka šola naj dobi dobro, moderno opremljeno delavnico in večji del šolskega časa naj bo odmerjen praktičnemu delu v njih. Strokovno učno osebje mora biti prvovrstno in materijelno zadovoljeno. V ženskih šolah je treba uvesti poleg ročnega dela tudi splošne vzgojne predmete. V umetniških je treba gojiti predvsem narodne motive iz vseh krajev države. Pri ustanavljanju novih naj se prepusti inicijativa in delno vzdrževanje krajevnim ženskim korporacijam.

Kar se tiče srednjih tehniških šol, ni treba otvarjati novih, dokler se sedanje ne uredi z dobro opremljenimi delavnicami. Učitelji naj bodo samo izvršni strokovnjaki, ki pa jih je treba seveda dobro plačati.

Dvorazredne trgovske šole naj se ustanavljajo najprej za žensko mladino in pouk v njih naj bo osnovan na praktičnih temeljih.

Trgovskih akademij ni treba otvarjati novih brez stvarne potrebe. Pouk naj se uravnava tako, da se bo čim bolj približal stvarnim potrebam praktičnega življenja.

Radi njih velike splošne važnosti naj podamo končno še praktične smernice za dvig zdravstva in ljudske izobrazbe, ki so zavzele tudi v debati razmeroma mnogo časa.

ŠOLSKA HIGIENA.

1. Znanost o življenju in zdravju, ki je potrebna vsakemu človeku, mora prodreti v najširše sloje naroda in zato je potrebno, da se pouk o higieni uvede v vse šole od osnovne do visoke.

2. Zdravstveni pouk se mora pričeti že v nižjem tečaju osnovnih šol, in sicer s praktičnimi uporabi njegovih principov v obliki pouka ob izbranih pesmicah, povestih, poljudnih higijskih člankih, pregovorih in rekah na podlagi prikladnih slik, modelov, razpredelb i. dr.

3. Za višji tečaj osnovnih šol (nadaljevalni, ponavljalni) je treba izdelati instruktivno, bogato ilustrirano knjigo, v kateri bodo naučopopularno prikazani najvažnejši in najpotrebnejši momenti iz higijene.

4. V srednjih šolah naj se obdeluje higijena na biološkem temelju v dveh koncentričnih krogih in naj se v tem smislu izdelajo primerni učbeniki.

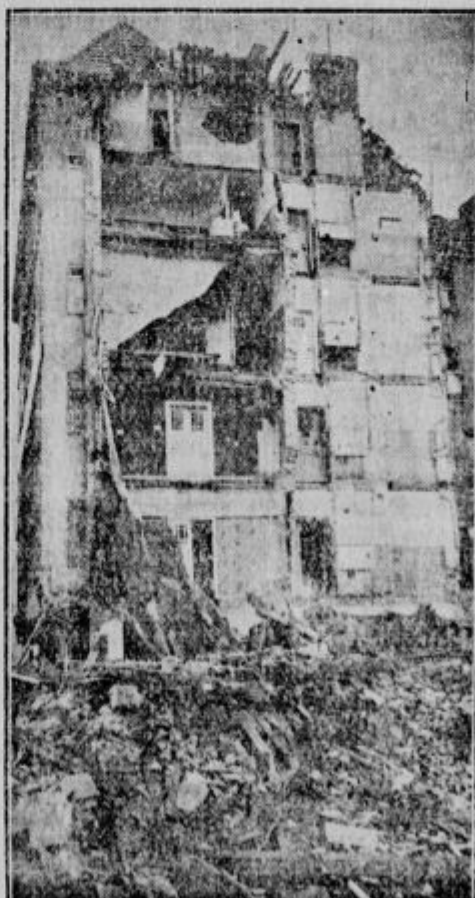
V teh naj se mimo osebne higijene postopno obdelajo tudi načela komunalne, socialne in rasne higijene, a v knjige za višje razrede je treba vzeti tudi principe spolne pedagogike in etike.

5. Za strokovne srednje šole, meščanske, trgovsko-obrtne, bogoslovne i. dr. velja z malimi izjemami (z ozirom na bodoči poklic) isto kot za srednje šole.

6. Pouk higijene v osnovnih šolah naj se poveri učiteljem, a v srednjih tudi strokovnim zdravnikom s posebno usposobljenostjo za ta predmet. Ti zdravniki morajo biti enakopravni profesorjem srednjih šol in pouk higijene mora biti glavna njihova dolžnost. Higijena naj se obdeluje kot obvezen predmet v nižjih, srednjih in strokovnih šolah po dve uri na teden v završnem razredu, v višjih srednjih in strokovnih šolah v enem razredu po dve uri na teden, a v učiteljskih in seme-niških (bogoslovjih) po dve uri na teden v dveh zaključnih razredih.

7. Na univerzah in po možnosti na akademijah in višjih strokovnih šolah iste stopnje naj se uvedejo specialne stolice s potrebnimi instituti za poedine panoge higijene, zlasti za rasno higijeno. Profesorski kandidati so dolžni poslušati higijeno in polagati iz nje izpit.

8. Poleg teoretskega in praktičnega pouka o higieni je potrebno navajati učence na čim intenzivnejšo nego in kulturo telesa. Zato se je treba prizadevati, da dobe vse šole kopališča, telovadnice, igrališča, da prirejajo igre, tekme, izlete in negovanje sportov.

Gospodarstvo

Javna dela v ljubljanski oblasti

Izveček iz govora oblastnega odbornika dr. Jura Adlešiča

II.

Osební izdatki v proračunu znašajo 600 tisoč dinarjev. V gradbenem oddelku bo potrebno najmanj pet inženjerjev, tri tehnične moči, trije računski uradniki, en pravnik, trije pomožni uradniki, dva služabnika in dve tipkarici. To je skromen začetek: pet inženjerjev, če pomislimo, da je deželni stavbni urad imel pred vojno več kot petkratno število inženjerjev. Stvarni izdatki znašajo 375.000 Din, od tega 250.000 Din za potovalne stroške, ker bodo morali inženjerji in tehniki od začetka mnogo potovati.

Izdatki za železniške dovozne ceste so proračunani na 95.000 Din. Potrebščine za deželne in okrajne ceste so: prispevki cestnim odborom, okrajnim zastopom ter za nakup strojev za vzdrževanje cest šest milijonov dinarjev, za vzdrževanje prevzetih 62 km državnih cest znaša proračun 462.000 Din. Postavka šest milijonov dinarjev se je sestavila na podlagi obračunov cestnih odborov za 1926. Vsi izdatki teh odborov so znašali za 1926 7 mil. 548 213 Din, drugih dohodkov so imeli okraji za 979.508.66 Din. Oblast. Zakoniti dve tretjinski državni prispevek za leto 1926. znaša 4.379.203.22 Din.

Za stroške cestnega osobja se je določila vsota 1.750.000 Din, ker se bo znižalo število cestarjev na 350, osnovne plače pa za 100%. Tu je še 387.000 Din stroškov za cestno osobje državnih cest. S to postavko bodo krite vse potrebe okrajnih cestnih odborov in okrajnih zastopov.

Za vzdrževanje deželnih mostov (savski v Krškem, Radečah in Podnartu) ter kopačnice se določa 322.000 Din.

Po našem cestnem zakonu morajo za obč. ceste skrbeti občine same, vendar pa rabijo nekatere podpore. Vsota 200.000 Din je mišljena kot prispevek za popravilo in vzdrževanje občinskih cest. Občine so napravile že zelo dobre ceste, če so dobile le količnik podpore.

Zelo potrebna je tudi postavka 250.000 Din za nujna gradbena dela ob elementarnih neizgradah, ko se vse obrača na oblast za podporo.

Poleg izdatkov za ceste sta še dve postavki za vzdrževanje visokih stavb. Znesek 250.000 Din je določen za popravilo in vzdrževanje gledališča. Ljubljanska opera je prešla v last oblasti. Poprava gledališča, ki je nujno potrebna, je proračunjena na 800.000 Din. Najnujnejša je poprava električne razsvetljave: policija je hotela opero že zapreti, ako se popolnoma ne prenove. Nova naprava, ki jo je dobila v delo tvrdka Siemens-Schuckert, stane okoli 600.000 Din. 300.000 Din prispeva mesto Ljubljana, 250.000 Din pa oblast ostale stroške za popravilo pa bodo krili dohodki od takse na gledališke vstopnice. Taksa je bila v ta namen vpeljana Najbrže bo treba najeti za popravilo gledališča posojilo.

Za vzdrževanje deželnih poslopj je določena vsota 500.000 Din. Deželna poslopja so: deželni dvorec, domobranska vojašnica in Auerspergovska hiša. Za vojašnico plačuje država le 13.311.05 Din letne najemnine (za staro in novo). Oblastni odbor bo uporabil vse zakonite mere, da doseže višjo, pravično najemnino.

Skupna vsota potrebščin je 10.979.000 Din, pokritje pa 4.774.845 Din, primanjkljaj v znesku 6.204.155 Din bo treba kriti iz drugih virov.

Ker so nekatere postavke proračunjene v dosti okroglih zneskih, se je očitalo, da so za njimi skriti dispozicijski fond. Vse postavke se točno naslanjajo na proračun in obračun gradbene direkcije in vseh cestnih okrajnih odborov. Vse postavke so sestavljene na podlagi seznamov gradbene direkcije, kakor jih je dobila od cestnih okrajnih odborov.

Ameriške gospodarske metode

Severna ameriška unija je danes vodilna v svetovnem gospodarstvu. Odvisnost Evrope od Amerike se zrcali v ogromnem dolgu 12 milijard dolarjev. Vse kapitalistične družbe gledajo na ameriške gospodarske razmere kot vzorne ter poskušajo izvršiti kolikor mogoče »amerikanizacijo« v svojem gospodarstvu, seveda upoštevajoč svoje razmere. Danes prinašamo nekaj značilnosti za ameriško gospodarstvo.

»Nizke plače so ukradene skupnosti.«

Ameriški delavski minister Davis je v svojem letnem poročilu med drugim povedal: »Znižanje delavskih plač je znak slabe poslovne in gospodarske politike, pa naj gre tu za splošno znanje ali pa samo v poslovnih strokah. Splošno prevladuje mnenje, da je treba delavske plače znižati, če hočemo s svojo robo konkurirati na tujih tržiščih. Na to je treba odgovoriti, da s takimi znižavanji plač mnogo bolj oslabimo svoj lastni dobičkanost, kot pa trg, kot pa povečamo negotovi dobiček s prodajo na tujih tržiščih. Politika nizkih plač je danes doživela popoln poraz. Vsak laik v gospodarstvu mora uvideti, kako bedasto je uničevati kupno moč največjega kupca, delav-

ca, na domačem trgu. Izkušnja je pokazala, da so tiste dežele, v katerih se dajejo visoke plače, veliko bolj bogate, kot pa one, ki skušajo s stiskanjem delavcev nagromaditi premoženje. Vsak podjetnik, ki znižuje plače, bodisi iz sebičnih namenov, bodisi ker misli, da je to dobra poslovna praksa, ni pravi p. slovni človek in škoduje samemu sebi. Morebiti mu uspe, da bo plačeval nekaj časa nižje plače, kot je potrebno za dostojno preživetje delavca z družino, ali s tem nalaga skupnosti, da mora le-ta v obliki neplačanih računov za hrano in obleko nositi plače, ki jih je on delavcu odtiral. Da odkrito rečemo, tak podjetnik kraje skupnosti. To velja za industrijo kot celoto in za vsako posamezno podjetje. Minuli so časi, ko so podjetniki, ki je znal dobro zbijati svojim delavcem zaslužek, smatrali za pametnega in sposobnega. Tak podjetnik ni sposoben, ampak zajedavec. Javno mnenje ga bo moralo prisiliti, plačevati dostojno svoje delavce, ali pa izstopiti iz poslovnega življenja.

Pet dni dela tedensko je gospodarsko zdravo, praktično in potrebno.

American Federation of Labour (ameriška delavska strokovna organizacija) si je postavila za svoj cilj petdnevno delo v tednu. Pred kratkim je predsednik te organizacije, Green, imel zanimiv govor o tem predmetu.

Kar se tiče socialnih, oziroma človeških vidikov, je Green v svojem govoru poudaril predvsem pri krajšem delovnem času dano večjo možnost izobrazbe in daljše svobode, ki je moderni način dela zahteva. Z ozirom na gospodarske potrebe in smotrenost, pravi Green, da vedno večja uporaba strojev in mehanične sile mnogo pripomore k zmiru večjemu osvajanju načela krajšega delovnega časa. Kako zelo si je v Ameriki to načelo že vtirilo pot, nam kaže statistika, po kateri je bilo leta 1926 v Ameriki že 100.000 delavcev, ki delajo samo 5 dni v tednu. Seveda je treba vedeti, da danes to načelo krajšega delovnega časa še ni splošen pojav, temveč samo šele tendenca. Kot je v Ameriki velik razlik v plačah med posameznimi industrijami in pokrajinami, tako je tudi v delovnem času velik razlik.

V letnem poročilu American Federation of Labour je v letu 1925—26 še 58,2 odstotka delavcev v bombazni industriji delalo nad 54 ur tedensko. Preko 48 ur je delalo še 62,2 odstotka delavcev v avtomobilski industriji. V oblačilni industriji je pa nasprotno 85,7 odst. delavcev delalo samo 44 ur tedensko. Pod 44 ur tedensko je bilo zaposlenih 2,7 odstotkov delavcev oblačilne industrije, dalje 1,5 odstotkov livarjev. V jekleni in železni industriji je 32,6 odstotkov delavcev delalo 48 ur in manj, 40,4 odstotkov nad 48 ur in pod 60 ur, 27 odstotkov pa 60 ur in več.

Kar tiče zgodovinskega razvoja razločuje omenjeno poročilo različne dobe: v letih 1776 in 1835 se je v tovarnah delalo tako dolgo kot na kmetih, to je od solnčnega vzhoda do mraka. Leta 1833 se je uvedel deseturni delavnik, za katerega so posebno nastopili gradbeni delavci. Leta 1865 se je začel boj za osemurni delavnik. Sedmi držav je to uveljavilo, ali prav z malim uspehom. Kakor hitro so pa postale delavske strokovne organizacije močnejše, niso več pričakovale skrajšanja delovnega časa od zakonodaje, temveč so hotele doseči svoj cilj z lastnimi močmi. Vendar načelo osemurnega delavnika ni še tako hitro znižalo. Še leta 1909 je 76 odstotkov delavcev v tovarniških obratih delalo 54—60 ur tedensko in 8 odstotkov nad 60 ur. Velik preobrat v tem oziru se je izvršil med vojno in po prevratu, kar se lahko ugotovi na sledeči tabeli:

tedensko	1909	1914	1919	1921	1923
	v odstotkih				
48 ur in manj	7.2	11.8	48.7	51.5	46.1
48—54 ur	7.3	13.5	16.5	18.2	21.9
54—60 ur	76.1	68.9	31.8	27.5	30.1
nad 60 ur	8.7	5.8	3.0	2.5	1.9

Protest proti centralizaciji dobav za železniško ravnanje. Dne 7. t. m. se je v Zagrebu vršila konferenca gospodarskih krogov, da protestira proti centralizaciji dobav za železniško ravnanje. Zastopane so bile: zbornica za TOI v Ljubljani, Trgovska in obrtniška zbornica v Zagrebu, Zveza industrijcev in trgovcev v Zagrebu. V resoluciji protestirajo proti čl. 15, toč. 16. in čl. 21. VIII. t. 2. uredbi o organizaciji prometnega ministrstva in prometne službe, ki odredajo, da vrši vse nabave glavno železniško ravnanje. Tako da posamezna oblastna ravnanstva ne morejo razpisati licitacij za nabave svojih lastnih potreb. Delegati so bili mnenja, da je izvedba tega v veliko škodo železnice in gospodarstva vseh krajev (razen seveda Beograda) in zahteva, da se ti predpisi primerno izprememene tako, da morejo oblastna ravnanstva samostojno in v okviru zakona o drž. ravnanstvu vršiti nabave za svoje potrebe v lastnem delokrogu.

Kje se plačuje davek na poslovni promet od prometa, ki ga opravijo podružnice. Z razpisom z dne 2. julija 1927 št. 78.640 je Generalna direkcija davkov odredila, da so vse pravne in fizične osebe, katere opravljajo promet, ako imajo poleg centrale tudi filijale na področju drugega davčnega obseva, dolžne pravičljati promet, dosežen v filijalah izven področja davčnega obseva, na katerem se nahaja centrala, in plačati davek onemu davčnemu obsevu, na čigar področju se nahaja filijala. Ta razpis je Generalna direkcija razveljavila z dnem 1. januarja 1928 (razpis z dne 22. decembra 1927 št. 147.177) in odredila, da od tega dne glede kraja, kje naj se plačuje davek na poslovni promet od prometa, ki ga opravijo filijale, veljajo določila razpisa z dne 24. novembra 1924, št. 31.809. V smislu tega razpisa plačujejo davek

na poslovni promet a) *delniške družbe* in javnemu polaganju računov zavezana podjetja na ves promet, torej tudi na promet podružnic pri davčnem obsevu na področju centrale; b) *industrijska podjetja* pri davčnem obsevu, na čigar področju se podjetje nahaja, ne glede na kraj, kje ima podjetje centrale (ravnanje); c) *vsi ostali davkoplačevalci*, ako imajo filijale, plačajo davek na promet centrale pri davčnem obsevu, na čigar področju se centrala nahaja, na promet podružnic pa pri davčnem obsevu, na čigar področju se nahaja podružnica.

Mednarodni sejem v Poznanju. Mednarodni sejem v Poznanju (Poljska) se vrši letos od 29. aprila do 6. maja. Pogoji za razstavljalce so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

Borza

Dne 9. januarja 1928.

DENAR.

Naše borze danes radi državnega praznika niso poslovale. V Ljubljani in Zagrebu so banke poslovale. — V Curihu so se vse devize uvrstile. Curih. Belgrad 9.13, Berlin 123.46, Budimpe-

šta 80.70, Dunaj 73.21, London 25.2975, Newyork 519.08, Pariz 20.3925, Praga 1538, Trst 27.45, Varšava 58.20, Madrid 89.75.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.43, Kodanj 189.75, London 84.53, Milan 37.48, Newyork 708.60, Pariz 27.845, Varšava 79.45. Valute: dolarji 707.20, lira 37.38, češkoslovaška krona 21.97.

Praga. Devize: Lira 184.15, Belgrad 59.40, Pariz 132.25, London 164.15, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 176.25, London 276.50.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 86.75, Zivno 113.95, Hrv. esk. 10.15, Hipo 7.10, Alpine 44.10, Leykam 11.60, Trbovlje 59.90, Kranjska industr. 43.20, Gutmann 27.90.

BLAGO.

Budimpešta (termiška borza), 9. jan. Tendence čvrsta. Pšenica marec 31.50, 31.44, zaključek 31.46—31.48, maj 31.90, 31.88, okt. 29.42, 29.58, r. marec 30.44—30.46, zaklj. 30.46—30.48, maj 30.40 30.48, okt. 24.82, 24.90, zaklj. 24.86—24.88, koruz maj 25.84, 25.80, zaklj. 25.74—25.78.

Dragocenosti iz carskega zaklada

Znana angleška zlatarska tvrdka Snopden je kupila od pariškega zastopnika sovjetske vlade novo zbirko carjevih draguljev, ki šteje kakih 80 predmetov. Kupnina ni bila objavljena. Toda kupci so povabili več strokovnjakov, ki so potrdili visoko umetniško vrednost in dragoceno stvari. Dragulji so po večini zasebna lastnina umorjene carske rodbine. Izmed caričinih stvari so najlepše: Stojčca ura iz caričin spalnice, posejana z briljanti in izrezljani zaboji iz slonovine, ki vsebuje več krasnih akvamarinov in male slike carjevih hčer v rožnatem emajlovem okvirju. Nadalje je lep kristalni v zlatu obdelan, z briljanti, rubini, smaragdi in safirji posejan flakon za dišave, lastnina vel. kneginje Marije Aleksejevne. Nadalje vsebuje zbirka zlato ogledalo, darilo perzijskega šaha in kip Buddha z velikanskim diamantom. Zlat, z rubini in dijamanti posejan mašni ketil izvira iz zakladnice stolnice sv. Izaka Dalmašine v Petrogradu. Na kelihi je zapisano, da ga je stolnica podaril l. 1821. državni kancelar grof Rumjancev-Zadunajski. Prodaj je tudi osebni prstan-pečat Petra Velikega, carjevi z dragulji posejani redi, več dragocenih pahljač, posod za dišave, gledaliških binoklov, nožev in cigaretnih doz.

Junaške sestre

Kanadski listi prinašajo popis grozovitega požara v Quebecu, ki je zahteval ponoči dne 26. decembra 21 človeških žrtev. Ta dan je izbruhnil ogenj v otroškem zavetišču. Zavod je nastanjen v poslopju nekdanje mornariške bolnišnice. Stara lesena hiša je gorela kakor sveča. Otroci, ki so spali v gorečem nadstropju so bili kakor v pasti: lesene lestvice so se zrušile in je ostala samo železna lestvica v podstrešju. Francoske šolske sestre so izkazale izredno požrtvornost pri reševanju otrok. Ena sama sestra je rešila 20 deklic! 16-letna novinka Ana Goudreault se je trikrat vrgla v ogenj in pritekla zopet ven v dvema deklicama v naročju. Tako je rešila šest deklic, četrtič pa je našla sama smrt v plamenu. Zidovje se je končno zrušilo. Gmotna škoda znaša 525.000 Din.

»Pravice« žen v Rusiji

»Večernjaja Moskva« prinaša sledeče obvestilo, katero ponavljamo dobesedno:

Moskovska mestna uprava, zdravstveni oddelek. Nov cenik za odpravljanje ploda v mestnih bolnišnicah. Plača za operacijo se odmeri v soglasju s plačilnim razredom. Če pride na vsakega rodbinskega člana samo 10 do

20 rubljev mesečnega zaslužka, stane splav 10 rubljev. Pri večjem zaslužku se zaračuna operacija dražje, in sicer stopnjema po dohodkih rodbinskega člana od 30, 40 do 60 rubljev, se plača za operacijo 13, 18, 23 rubljev.

Proti ženski volivni pravici

Francosko ženstvo se bori za svojo volivno pravico. V svojem boju je že tako daleč uspelo, da sta desnica in levica v parlamentu naklonjeni njenim težnjam. Nasprotujejo ji pa zmerni socialisti, katerih voditelj je Herriot. Radi solidarnosti s temi, so tudi radikalni socialisti to točko, ki so jo prvotno sprejeli v svojo platformo, zaenkrat odložili. Na prvi pogled čudno postopanje. Saj si socialisti vseh barv tako radi laste čas edinih advokatov ženskih pravic. Poslanec in podpredsednik stranke zmernih socialistov Cuminal je bil tako odkritosrčen, da je povedal, zakaj se socialisti protijo ženski volivni pravici: »Nespametno bi bilo,« je dejal, »vsem francoskim ženskam dati volivno pravico, ker večina njih je še vedno verna in pod kontrolo duhovnikov. Če bodo smele voliti, bo naša stranka zgubila večino svojih mandatov v občinskih zastopih. Mi nimamo pravice na ta način proči metati uspehov, ki smo jih v petdesetih letih težko priborili.« Nakraško: Smo prijatelji, a samo — do naših stolčkov.

Tri leta nobene poroke. V občini Rigual v Franciji, ki šteje 2623 prebivalcev, že 32 mesecev ni bilo nobene poroke.

Na ugodnejši nakup

oblačil lastnega izdelka nudi
trgovka JOS. ROJINA, Ljubljana

Najstarejši človek na svetu

Turek Zaro aga v Carigradu, ki je bil rojen leta 1773!

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 9. januarja 1928.

Višina barometra 308.8 m

Opazovanje	temper.	v. C.	v. F.	veter in brzina	oblačn.	Vrata padavin		Nagib	Nagib
						on opazovanju	v mm ali l	na 1 h	na 12 h
Ljubljana	76.6	3.1	72	mirno	megla			4.2	1.2
Maribor	76.7	2	77	NW 5				6	4
Zagreb	76.6	6	76	NNW 4	megla			4	4
Belgrad	65.4	4	65	mirno	10			6	2
Sarajevo	76.7	-1	73	mirno	8			4	2
Skopje	76.6	-1	79	mirno	5			7	3
Dubrovnik	76.2	2	74	mirno	megla			9	5
Split	66.2	6	79	NE 5	1			11	6
Praga									

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 765 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 765 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.